

KARIYS

Eina sykį 1 savaitę.

Kaina: 3 mėn. 10 auks.,
6 mėn. 20 auks., 12 mėn.
35 auks. Atskiri numeriai
— 80 skatlių. —

Adresas: Krašto Apsaugos
Ministerija. «Kario»
— Redakcija. —

Nr. 12 (96)

Kaunas, 1921 m. kovo mėn. 24 diena.

III metai.

Sveiki, Lietuvos Kariai, sulaukę Velykų švenčių!

Velykoms kelkim obalsį:

1922 m. Velykas turim nepriklausomi Vilniuj švesti!

Jau išspausdintas
**MŪSŲ
ŽINYNAS**
Karo, mokslo, literatūros žurnalas, leidžiamas kas 3-čią mėnesį.
Atskiro Nr. kaina 25 auks.
Kariams, perkant Lit. Sk., 20 auks.
**NESIVĖLINKIT ĮSIGYTI,
NES GREIT PRISTIGSI!**

Teatras kariuomenė — kapit. Brazulevičius;
Kinematografas;
Lekcijos, paskaitos, knygynai — vyr. I. Urbšys;
Kar. dalių laikraščiai — kapit. Laurinaitis.

Lekcijos:

1. Lietuvos valstybės įkūrimas — P. Klimas;
2. Lietuvių kultūra — kun. J. Tumas;
3. Valstybės ir jų rūšys — P. Leonas;
4. Armija — gen. štabo pulk. Kleščinskas;
5. Ką duoda žmogui jo tautos nepriklausomybė — Vabalas Gudaitis;
6. Patriotizmas — S. Čiurlionienė;
7. Skandinavų kaimo universitai ir jų pritaikymas mūsų kariuomenei šviesti — V. Biržiška.

Suvažiavimo laikas balandžio 12 d.

3-jo armijos švietėjų suvažiavimo tvarkos projektas.

Literatūros Sk. pranešimai { mokyklos,
bendras lavinimas,
lėšos,
— kapit. Steponaitis.

Kariuomenės dalių pranešimai (raštu).

Kareivių mokyklos:

Mokyklų kursas (programos, laiškai);
Mokytojų personalas — kapit. Laurinaitis.

Bendras lavinimas:

Auklėjimas — S. Čiurlionienė;
Sportas — k. vald. Dineika;
Karių klubai — kapit. Brazulevičius;

Velykų šventės.

— Alleluja! — džiaugsmingai skamba po visą Lietuvą iš šimtų tūkstančių krūtinių. Džiaugiasi seni, jauni ir maži, šveddami Velykas. Skamba Velykų giesmė ir bažnyčiose ir šeimynose, kur susirinkę prie baltai aptiesto stalo, dalinasi Velykų pyragais ir margučiais, sveikindami viens kitą Velykų sulaukus.

Mes, kariai, irgi sudarome vieną didelę šeimyną, esame vienos šeimynos nariai.

Tad sveikiname drauge visus karius, Velykų šventę švenčiant!

Velykos tai didžiausia ir džiaugsmingiausia šventė. Krikščionims — tai garbingasis Kristaus Prisikėlimo atminimas, tai mirties nugalėjimo šventė. Ir ne tik atminimas: kas metai eina prigimtyje kova tarp mirties ir gyvybės, ir štai, pavasaris neša Gyvybės laimėjimą, Velykos gi kai tik pavasario šventė, šviesos, šilumos ir Gyvybės laimėjimo Simbolis (ženklas).

Mums, lietuviams, Velykos primena ne tik Kristaus Prisikėlimą, ne tik prigimties Prisikėlimą rodo — jos mums primena taip pat ir mūsų Tautos Prisikėlimą iš ilgo merdėjimo svetimųjų vergijoje.

Tad juo labiau tenka Velykomis džiaugtis mums, kariams. Kasdieniu darbu užsiėmę, mes neatspėjame apsidairyti, pasidžiaugti tuo, kas jau yra padaryta, — greičiau pastebime trūkumus, kokie mūsų tarpe yra. Švėsdami šventes mes galime atsikvėpti nuo kasdienio darbo, pažvelgti į netolimą praeitį, į šios dienos Lietuvą.

Ir šiek tiek pagalvoję pamatysime kad, švėsdami šias Ketvirtasias Velykas nuo mūsų kariuomenės gyvavimo pradžios, ištikrųjų turime kuo pasidžiaugti.

Užteks tik palyginti, ką mes turėjome anų 1918—19 m. pavasarį, kokia buvo Lietuvos padėtis tuomet ir kokia yra dabar—ir kiekvienam bus aišku, kad mūsų kariuomenė nuo to laiko nepalyginamai išaugo ir sustiprėjo, kad Lietuvos valstybės nepriklausomybė galutinai įsitvirtino.

Mes, kariai, džiaugdamies tuo visiems bendru džiaugsmu, privalome ir jaustis toje mūsų šeimynoje — kariuomenėje — kaip tikroje šeimynoje. Privalome jaustis ne taip, lyg varu būtume čia suvaryti, bet kaip žmonės, kurie susibūrė į didelę draugę, turėdami bendrą aukštą tikslą, pasiruošę dėl to tikslo pašvesti ir kelis savo gyvenimo metus ir net gyvybę. Tasai tikslas dar nepasiektas ir dėl to juo budresnė turi būti mūsų dvasia.

Dar tebeslankioja liūdnas šešėlis mūsų džiaugsme Velykas bešvenčiant: Gedimino Kalne neplevėsuoja Lietuvos vėliava, mūsų sostinėj Vilniuje lenkai viešpatauja.

Atminkime: mūsų kariuomenė apgynė Lietuvos nepriklausomybę, ji turės atvaduoti ir nepriklausomos Lietuvos būstinę—Vilnių.

Užtat ir šių Velykų mūsų margučiai kitoki, negu tie, kuriuos mums sesės namie numargindavo: šiandien mūsų margučiai kieto švino, jais mes esame pasirengę sau kelią į Vilnių nupilti.

Ir tikėkime, kad ateinančiomis Velykomis galingai skambės sename Vilniuje mūsų džiaugsmingas Alleluja!

J. P — tis.

Kareivio Dienynas.

(11 Nr. tęsinys).

Kadangi aš ir mano tėvas ir dauguma iš kaimiečių visus gydytojus laikiau vien tik pinigų lupikais, o apie ligas nieko neišmanančius, ir prie to dar man būnant pulke vienas kareivis (lenkas) sugrįžęs iš ligoninės visiems pasakojo, kad gydytojai tyčiomis žmones kankina badu arba visai be reikalo amputuodami kojas, rankas ir tam panašių dalykų, nuo kurių plaukai ant galvos stojasi, už tai aš visą laiką ir bijojau pakliūti į ligoninę. Tiesa, dabar, kada visokie šundaktariai mane galutinai nugalėdė, ir tikrojo gydytojaus pagalba gal jau pervėlu, aš apie gydytojus savo nuomone permainingiau.

Gruodžio 17 d. Šiandien pabudęs jaučiau labai silpnas, kvėpuoti labai sunku, širdis laikais taip smarkiai plaka, rodosi iš krūtinės išspruks. Dienyno, kuris visuomet buvo po galva, neberadau, tik paskiau sesutė atnešė ir paduodama pasakė: „Nors tu ir nenorėjai, kad aš skaityčiau, bet kadangi tu pastaruojau laiku buvai silpnas, aš paėmiau pas save, kad neprazūtų. Tu šiandien stipresnis ir gal greitai pasveiksi. Rašyk toliau, mano sūneli! ir mane daugiau negirk“. Man buvo sarmata sesutė į akis pažiūrėti ir ji rodosi tai pastebėjusi pasakė:

— Manęs jums gėda, o Dievą, kuris viską mato ir prieš kurį po mirčiai turėsite stoti, užmiršote! Die-

Iš Rabindranath'o Tagore's*).

I.

Kai aš jaunas buvau, mano gyvenimas buvo panašus į gėlę—tokia gėlė, kuri, daug lapelių turėdama, pameta vieną, pameta antrą ir niekuomet nejučia trūkumo, kada pavasario vėjas atskrenda elgetauti ties jos durimis.

Dabar, mano jaunystės pabaigoje, gyvenimas mano panašus į vaisių, kurs neturi nieko, ką taupyti, ir kurs laukia, kad visiškai pasiteiktų su visu savo saldybės sunkumu.

II.

Būk pasiruošusi iškeroti, mano širdie, ir duokis čiulpti tiems, kurie turi čiulpti.

Nes Tavo Vardas yra ištartas beauštančiam danguje.

Nieko nelauk!

Pumpuras trokšta nakties ir rasos, bet pražyduši gėlė šaukte šaukia šviesos, laisvės.

Sutruškink savo lukštą, mane širdie, ir eikš aikštėn.

III.

Kvėpėjimas šaukias iš pumpuro: „Varge mano! Diena aušta, brangioji pavasario diena, o aš esu kalkė nys lapelių taurėje!“

Nenusimink, bailusai!

Tavo pančiai sutrūks, pumpuras pražydės žiedu ir kai tu mirsi gyvenimo pilnatyje, dar ir tuomet turėsi pavasarį.

Kvėpėjimas baldosi ir mėtosi pumpure šaukdamas: „Varge mano, valandos bėga, o aš dar vis nežinau kur aš einu ir ko aš ieškau“.

*) Rabindranath Tagore yra vienas garsiausių tebegyvenančių rašytojų, pasižymi dideliu savotiškumu. Tautybės indusas, ir jo raštų stilius bei turinys visiškai skirtingas negu kitų vakarų kultūros rašytojų. Tas ir labiausiai sujudino visą pasaulio menininkus bei mokslininkus ir Rabindranath'as Tagore gavo garsiąją Nobelio premiją.

vas taip surėdė pasaulį, kad žmogus, kuris nepildydama gamtos įstatymų, gyvuliškai gyvena, jau čia ant žemės būna baudžiamas baisiausiomis ligomis ir jūs visi čionai esanti, jau sulaukėte bausmės už savo nuodėmes. Už vieną gyvuliško pasitenkinimo valandėlę, jūs nustojote sveikatos, dvasios ramumo, kitas sutrumpinote savo gyvenimą ir dabar patys kenčiate sopulius, nereikalingai kankinate kitus ir dar savo valstybei atnešate nereikalingus nuostolius. Už vieną valandėlę praleistą su paleistuve, nekurie būsite priversti išsižadėti ant visados šeimyniško gyvenimo, kurį patysai Dievas palaimino. Skaisčios Lietuvos mergelės žinodamos apie jūsų baurias ligas, nei viena nebepriglaus prie savo karštos krūtinės. Jūs neturėsite tiesos vesti žmonos, nes sifilio liga pasiduoda giminėn. Retas iš jūsų ir apsivedę susilauksite vaikų, o jei kas ir busite tėvu, tai tik bukapročių, raišių ir nelaimingų vaikų, kurie jus prakeiks už pagimdymą. O jei jūsų vaikai ir rodytūs sveiki, tai liga apsireikš trečioje kartoje. Ir anie niekuom nekalti sutvėrimai turės kentėti dėl jūsų.

Aš ir dauguma iš klausančių verkėme, sesutės akyse taipgi spindėjo ašaros. Sesutė pastebėjusi mūsų susijudinimą tęsė:

— Įsitėmykite ir kitiems pasakykite, Kiekvienas paleistuvaudamas, ar tai suprasdamas ar visai nesuprasdamas apie lyties ligas, negali būti užtikrintas, kad neužsikrės bauria liga ir paskui neverks per visą am-

Nenusimink, bailusai!

Pavasario vėjas girdėjo Tavo ilgesį, dar diena nepasibaigs, o Tu jau busi Tau lemtąją dalį pasiekęs.

Tamsi jam ateitis ir kvėpėjimas šaukia nusiminęs: „Varge mano, dėl keno kaltės mano gyvenimas yra toks beprasmiškas?“

„Kas man gali pasakyti, kam iš tikrųjų aš esu?“
Nenusimink, bailusai!

Arti yra visiškasis Rytas, kada Tu savo gyvenimą supinsi su visuoju gyvenimu ir pagaliau sužinosi Tau skirtą dalį.

IV.

Ne: ne Jums yra lemta praskleisti pumpurus, kad jie žiedais žydėtų.

Kratykite pumpurą, daužykite jį; permenka jūsų galia jį žiedu paversti?

Jūsų prisilietimas sutepa jį, Jūs suplėšote jį į gabalėlius ir metate žemėn.

Bet nėra spūvų, nėra nė kvėpėjimo.

Vai, ne Jums yra lemta praskleisti pumpurus, kad jie žiedais žydėtų.

Jis, kurs praskleidžia pumpurą, daro tai taip paprastai.

Jis siunčia jam vieną žvilgsnį, ir gyvybės syvai teka galvose.

Nuo jo dvelkimo praskleidžia žiedas savo lapelius, ir mirga jie nuo vėjo.

Kaip ilgesys trykšta spalvos, ir kvėpėjimas išduoda saldžiąją paslaptį.

Jis, kurs praskleidžia pumpurą, daro tai taip paprastai.

V.

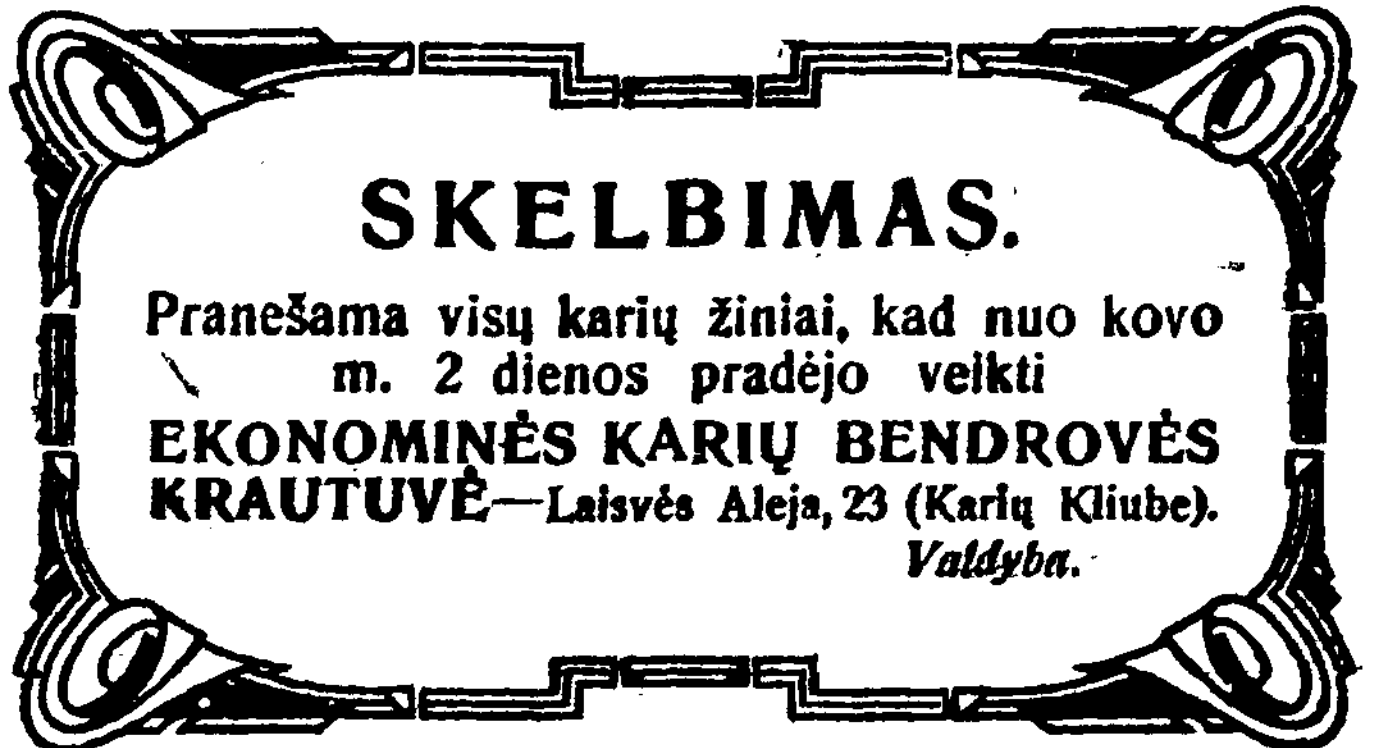
Paprasta yra Tavo kalba, mano Kurėjau, bet ne tųjų, kurie apie Tave kalba.

Aš suprantu Tavo žvaigždžių kalbą ir Tavo medžių tylą.

Aš žinau, kad mano širdis norėtų atsiskleisti kaip žiedas, kad mano gyvenimas patsai prisipildė iš paslėptosios versmės.

Tavo dainos, tarytum paukščiai iš tolimų snieguotų kraštų, skrenda mano širdin suktis lizdo balandžio kaitroje ir aš džiaugdamasis laukiu maloniausio metų laiko.

Vertė J. Saulėnas.

SKELBIMAS.

Pranešama visų karių žiniai, kad nuo kovo m. 2 dienos pradėjo veikti **EKONOMINĖS KARIŲ BENDROVĖS KRAUTUVĖ**—Laisvės Aleja, 23 (Karių Kliube).
Valdyba.

Pavasaris.

Nušvito pavasario skaisti saulelė
Ant mūsų Tėvynės laisvos Lietuvos,
Kvėpuoja gyvybės įgavus šalelė
Aplėbta pavasario grožės gamtos.

Atbunda jau gamta iš miego ledinio,
Ir puošia ją saulės linksmi spinduliai,
Lengvai atsikvėpia lietuvių krūtinė,
Kad vaisių žad duoti gimtieji laukai.

Laukuose žalieji tik stiebias diegeliai

Į šviesią saulutę, į dangų aukštai

Ir sveikin' pažystamus laukus paukšteliai,

Nėbuve padangėse mūsų ilgai.

Kaip reiškias gyvybė, ir oras sušyla,
Ir puošias skubotai Tėvynės laukai,
Taip dvasioj išvargęs lietuvis pakyla:
Jam artimi jaučias laimingi laikai!

Vargo Poeta.

zių. Tuo labiau pastaraisiais metais, vokiečių, rusų ir lenkų kareiviai yra užkrėtę šimtus paleistuvių ir šiaip jau moterų. Dauguma iš sergančių visai nesigydo, arba jei ir gydosi, tai pas šundaktarius, kurie nei kuomet negali lyties ligų išgydyti. Niekuomet nereikia manyti, kad paleistuvė, kuri turi nuo gydytojaus sveikatos liūdymą, neužkrės tavęs. Tegul ji šiandien iš ryto buvo pas gydytoją ir buvo sveika, bet gerai visi žinote, kad visi serganti daugiausia ir lankosi pas paleistuves, kuri per dieną praleidžia net keliolika asmenų. Visuomet gali pasitaikyti jau užkrėsta paleistuvė, nes lyties ligos po užsikrėtimui apsireiškia kitą kartą net už keliolikos dienų. Kitą kartą paleistuvės jau kitų užkrėtos ir žinodamos apie tai, iš vargo arba kartais ir keršto dalina ligas tiems, kurie pas jas lankosi, sakydamos: „kas atnešė, tegul ir išsineša“. Aš girdėjau, kad kai kurie užsikrėtę bauria liga, vietoje, kad gydytis, eina pas paleistuves, manydami ligą ten palikti...

Kiekvienas žmogus saugosi nuo bitės, gyvatės įkandimo, bet nuo paleistuvių, kurios sveikatai daugel kartų yra pavojingesnės už gyvatės nuodus, jū visai nesisaugojate. Aš dar girdėjau, kad kai kurie paleistuvauja, būk tai tas sveikatai būtinai yra reikalinga. Bet mokslas ir gyvenimas parodo, kad paleistuvaujantieji tankiausiai yra silpni, lengvai suserga kitomis ligomis ir greitai pasensta; tik gyvenantieji nekaltybėje, visuomet būna gražūs, stiprūs, retai la-

bai kuo nors serga ir visuomet ilgai gyvena. Lyties ligos būna dvejopos rūšies—triperis ir sifilis; tos abi ligos viena kitai visai nepanašios, bet abi labai limpančios. Triperis po užsikrėtimo apsireiškia ne anksčiau, kaip per tris dienas. Triperiu susirgusio žymės šios: šlapintis varo dažniau, kaip paprastai, kitą kartą net po kelius kartus į valandą; tuo kart jaučiamas perštėjimas, kitą kartą net ir labai dideli sopuliai, šlapumas būna mažiau ar daugiau drumstas, iš šlapumo kanalo galima išspausti arba ir savaime teka pūliai. Sergančio triperiu šlapume, o labiausiai pūliuose randasi paprasta akimi nematomi gyviai, kurie vadinasi gonokokai. Gonokokai gali veistis tikrai ant slidžios ir šlapios odos, užtai triperiu galima dar užkrėsti akis ir nosį. Triperis iš karto negydomas ir perėjęs į taip vadinamą chronišką formą, labai sunkiai išgydomas, kitą kartą priseina gydytis ištiesus mėnesius ir net metus.

Sifilis po užsikrėtimo ne vėliau kaip per 4 savaites apsireiškia ant lyties organo maža žaizda, kuri vadinasi šankras. Šankras būna minkštas ir kietas. Minkštas šankras, lengvai užgyja nepalikdamas jokių pasekmių. Kietas šankras tai yra sifilio pradžia. Kieto šankro žaizda sunkiai yra užgydoma, bet žaizdai ir užgijus kraujuje pasilieka gyviai, kurie vadinasi: spirochetai. Žmogaus kraujas yra baltas, bet kraujuje yra raudoni skritulėliai, kurie kaip ir nudažo kraują. Sifilio gyviai spirochetai—persinešę į kraują... pradeda ten.

Iš Kultūros ir Švietimo darbuotės.

(Tęsinys).

Atskiras geležinkelių batalionas.

Čia 1920 m. Švietimo ir Kultūros srity nudirbta šit kas: surengti 5 vakarai (2 spektakliai ir 3 šokių), kurie gryno pelno davė 2492 auksinu, 62 skt. Iš šitos sumos per Gener. Št. Literatūros Skyrių įtaisyta kareiviams knygynėlis, futbolas, išrašyti laikraščiai ir nupirka analfabetam mokytį vadovėlių ir rašomųjų reikmenų.

1921 m. Sausio mėn. 10 d. oficialiai sudaryta Kultūros ir Švietimo komisija, kurion įeina: leitenantas Grigalis—pirmininkas, statybos kuopos jaun. pusk. J. Janulis ir K. Bitinas, Eksploatacijos kuopos vyresn. pusk. V. Zujus, ir jaun. pusk. A. Šumskis, Štabo komandos vyr. puskar. A. Gudelis ir eil. B. Prekeris—nariai.

1921 m. Kultūros ir Švietimo komisijos rūpesniu įkurta kareivių knygynėlio — skaitykla, per 1½ mėn. laiko surengti 3 spektakliai kaip antai:

Sausio mėn. 16 d. suvaidinta: „Knarkia paliepus“ ir „Brangusai pabučiavimas“.

Sausio mėn. 30 d.—„Velnias ne boba“, ir vasario 16 d.—„Senovės kariai“, „Vargšas Tadas“ ir „Tarnas įpainiojo“.

— Pravartu, daugiau kreipti ypatingo dėmesio į kareivių mokymą rašyti ir skaityti. Suprantama, jog kareiviui mokslo klausimas yra svarbesnė nauda, negu dažni vakarai. Be abejo, neapsieinama ir čia be analfabetų?!

Todel visų pirmiausia įeikime į juos žmones, kurie neturėjo laimės arba ir patys nenorėjo (dažnai pasitaiko ir taip) išmokti rašyti bei skaityti; tada tinkamiau bus ir vakarai surengti ir tiems žmonėms į juos lankyti.

— Nėra reikalo, kad švietimo darbu būtų šokiai ar vakarai!

Iš šokių duonos nevalgysim, o iš pasimokymo rašyti ir skaityti—nėra abejonės!

Auto Batalionas.

Čia Kultūros ir Švietimo Komisija susikūrė prieš pat Kalėdų šventes šioje sudėtyje: ltn. Dženkaitis — pirmininkas, vyresn. pusk. Geležė ir jaun. pusk. Mikučauskas—nariai. Komisija skundžiasi, kad iš darbuotės parodyti maža ką gali. Visas komisijos veikimas: įkurta skaitykla, sutvarkyta senas knygynėlis susidedas iš 70 knygų. Lėšų neturint ir negaunant veltui iš Literatūros skyriaus knygynėlio, jis nedidėjo.

1920 metais surengta čia buvo keletas vakarų (tik ne šios Kultūros ir Švietimo komisijos rūpesniu) kurių pelnas liko pas vieną bataliono karininką. Iškomandiravus jį iš bataliono ir pelnas drauge su juo išvažiavo. Dabar daromi žingsniai pelną išgauti atgal į batalioną. Analfabetų yra 25 ir silpnai mokančių rašyti 75 žmonės. Neseniai yra gauti pinigai analfabetų ir silpnai rašto ir skaitymo mokančių mokymui, su kuriais tuojau pradėtos bus pamokos.

Tiesa, skundžiasi Auto batalionas, jog batalione Kultūros ir Švietimo veikimas yra sunku išplėsti. Kąžin?

Yra dalių, kurios stovi sunkesnėse ir netikusiose gyvenimo apylytose, negu Auto batalionas, tačiau švietimo darbas ten eina intensyviai ir juo pasirodyti drąsos netrūksta. Be to, „negaunant veltui iš Literatūros skyriaus knygynėlio,—jis nedidėjo“. Čia Kultūros ir Švietimo komisija mano, kad Literatūros skyriaus knygynėlius gauna ir duoda juos dovanai. Ne! Anaiptol! Knygynėliui įsteigti kiekvienos dalies Kultūros ir Švietimo komisija savo iniciatyva lėšas suranda. Tiesa, dalys gaudavo iš Literatūros skyriaus knygynėlius, tik žinoma ne veltui. Tokių išimtinių privilegijų apie kurias mano Auto bataliono — Kultūros ir Švietimo komisija, Literatūros skyrius nedarė ir nedarys!..

Galop prisipažįsta Auto bataliono Kultūros ir Švietimo komisija, kad turi pelno, kuris išneštas vieno bataliono karininko; todėl užuot svajojus apie knygy-

veistis ir maitindami save kraujo raudonais skritulėliais, naikina juos, kraujas silpnėja ir žmogaus kūnas pradeda iš palengvo irti ir pūti, panašiai kaip šitas kareivis.

Čia sesutė parodė į mane ir tęsė toliau.

— Sifiliu galima užsikrėsti paleistuvaujant ir jeigu sergantis yra negydomas ir turi žaizdas gerklėje—valgant, bučiuojantis arba rūkant vieną papirosą. Sveikinantis negalima užsikrėsti. Visokie šundaktariai ar felčeriai neikuomet negali triperio ar sifilio išgydyti, o tik gali užtraukti ligą ir ligonį palikti visam amžiui nelaimingu. Kiekvienas susirgęs lyties liga privalo kuokubiausiai kreiptis prie gydytojo, pakol dar ligos nuodai neišsiplėtojo po visą kūną. Jūs, čia esanti, patys matote, kad dėl gydymo triperio ar sifilio yra gydytojai, kur ilgus metus tuo tikslu mokinosi. Be to, dar yra visokių vaistų, preparatų ir įrankių, kurie daugel kainuoja, o visokie šundaktariai, nei mokslo, nei vaistų, nei įrankių neturi, aišku, kad ir gydyti negali, o jeigu ir gali, tai tik ligą įvartyti giliau, kad nebūtų matoma iš viršaus, o liga vis viena po nekuro laiko išsiveržia į viršų ir tada jau ir tikrojo gydytojo pagalba retai kada atneša naudos.

Čia vėl sesutė nurodė į mane ir karštai užbaigė:

— Kiekvienas, kurs mato sergantį lyties liga ir nesigydatį arba ir gydantis pas šundaktarius, būtinai privalo dėl visuomenės labo, pranešti valdiškam gydytojui, kad tokį tamsuolį priverstų gydytis, o šundak-

tarį nubaustų už žmonių išnaudojimą ir kankinimą.

Gruodžio 18 d. Šiandien sumaniau aprašyti savo gyvenimą iki įstojimo kariuomenėn.

Aš esu gimęs ir užaugęs viename dideliame Lietuvos sodžiuje. Mano tėvai smulkūs žemdirbiai, mane išauklėjo, kaip ir kitus dar penkius brolius, pramokinę slebizuoti iš elementoriaus ir šiek tiek skaityti iš maldaknygės. Iš mažens, kiek aš pamenu, mes visi labai vargingai gyvenome, nes savo žemės turėjome vos 8 dešimtines, bet ir ta buvo labai lominga, ir ką tik pasėdavome, visuomet užaugdavo kukuliai ir diršės. Kada mes 6 sūnus suaugome, pradėjome nuomuoti žemę iš artutinio dvaro, tuo ir prasigyvenome. Iki 15 metų aš tik ir žinojau kiaules, žąsis ir gyvulius ganyti. Tiesa, man ganant paskutinius metus, prieš Kalėdas, tėvas mane nuvežė į valsčiaus mokyklą. Mokytojas buvo rusas ir dar didžiausias girtuoklis, mokino tiktai rusiškai, o man tai visai nebuvo įdomu. Aš būdamas dideliu padauža, į Rusijos caro paveikslą parodžiau špygą; vienas iš mokinių, valsčiaus raštininko sūnus pranešė apie tai mokytojui. Mokytojas patamęs už ausų ir gerokai iškoliojęs rusiškais žodžiais, kuriuos aš vienintėlius iš viso mokslo ir išėjęs iš mokyklos nepamiršau, mane trečiame mėnesyje mokslo metų išmetė iš mokyklos. Parėjęs namo, tėvas gerokai kailį išpėrė ir taip mano mokslas pasibaigė.

Kaip tik išėjau iš piemėnų, mane jau visa apylinkė žinojo kaip padaužą, linksną vaikina, mėgstan-

nėlį „veltui“, geriau padarytų pirma jį išgavę ir iš jo knygynėlį pasididinė...
Pageidaujama didesnio ir geresnio velkimo!

Atskiras gudų batalionas.

Atskirame gudų batalione sausio mėn. pradžioje yra susikūrusi Kultūros ir Švietimo Komisija, kurios sudėtis tokia: paporučikas Maisrovas — pirmininkas, lt. n. Jakovlevas, praporas Duple, feldfėbelis Mozolis, feldšeris Severjanas ir jaun. pusk. Pacevičius — nariai. Savo darbuotės pradžioje, komisija pasirūpino surengti bataliono kareiviams keletą vakarų ir paskaitų, iš kurių skaitytos šios: „Bolševizmas ir jo reikšmė“ „Del ko mes karijujame su lenkais“ ir kt. Dabar Kult. ir Šviet. komisija rūpinasi įsteigti kareiviams mokyklų, kuriose mokomi bus ne vien analfabetai, bet ir šiek tiek moką skaityti bei rašyti bataliono kareiviai; įsteigti batal. kareiviams klubą, jame knygyną, skaityklą ir t.t. Į knygyną nutarta pirkti knygas parašytas lietuvių, gudų, rusų, lenkų ir žydų kalbose.

Matyti ir gudai švietimo darbe nemiegal Laimingos darbuotės ir gerų vaisių.

Atsargos batalionas.

Atsargos batalione paskutiniu laiku Kultūros ir švietimo darbas eina į normales vėžes. Kareiviams įsteigtoji mokykla veikia iš nustatytos kareivių mokykloms programos. Į savaitę yra 24 pamokos ir kiekviena tęsiama po 50 minučių. Mokyklos mokiniai — kareiviai išskirstyti į tris skyrius. Mokykloje dėstoma: lietuvių kalba, istorija, geografija, gamtos mokslas ir skaičiavimas. Analfabetų skaičius sumažėjo iki 15—10 nuošimčiai.

Be to, kas kita būtų tęsti mokslas jei batalionan taip dažnai neatvyktų kitų dalių kareivių...

Del didelės bataliono kareivių sudėties, mokyklai trūksta buto, bet tikimasi greitu laiku čia padaryti atitinkamus žingsnius.

Įsteigtame bataliono klubo bufete, dienos apyvar-ta siekia 700—800 auksinų. Klubo skaityklą mažai kas lanko, čia matyti skaitytojų apsileidimas ir ne-

tį vakaruškas, dainas ir visokius šposus daryti. Labiausiai visiems patikdavo „davatkų gadzinkos“ ir tam panašios dainelės, kurių aš žinojau labai daug, nes vienas grįžęs iš Rygos man dovanojo visą jų rinkinėlį. Mane visi mylėjo, labiausiai mergelės. Tiesa, seniai tankiai ant manęs pykdavo už padarytas „štukas“, nes kokios tik tai štukos apylinkėje atsitikdavo, be mano rankos niekur neapseidavo, visur aš būdavau sumanytojas.

Aš buvau žaliukas, gražios ir stiprios kūno sudėties (dabar vargiai kas manę bepažintų), nežiūrint į tai, kad kiekvieną dieną reikėdavo sunkiai dirbti. Aš darbą mėgdavau, tik anksti kelti būdavo sunkoka. Kiekvieną vakarą daužydavausi po apylinkės kaimus iki 12 val. nakties ir vėliau, taigi, per naktį nemiegojusi, tėvukas po kelis kartus turėdavo žadinti, ir supykęs kaip kada diržu žadindavo, bet visa tai tą pačią dieną užmiršdavau. Ir taip ramiai ir laimingai tęsėsi mano gyvenimas iki 1918 metų gruodžio mėn. Per tą laiką aš nepažinau nei rūpesčio, nei vargo, nei skausmų ir negalėdavau suprasti kaip tai žmogus gali būti nelaimingas.

Rytoj rašysiu toliau. Labai silpna pasidarė.

Gruodžio 19 d. Vasarą 1918 m. vokiečių okupacijos laiku pradėjo visi kalbėti apie Lietuvos atstatymą. Aš labai neapkęsdamas vokiečių už jų žiaurumus ir žmonių kankinimą, o taipgi atmindamas buvusiąją Rusijos valdžią, o ypač valsčiaus raštininką ir

įvertinama skaitymo reikšmė. Knygynė—kas kita; čia yra apie 200 knygų, kurias skaito dauguma.

Daugiau dėmesio į skaityklos naudingumą, nes ten yra „šviesa“, o žinome gerai, jog per „šviesą“ — žmones!

At. Inžinerijos kuopa.

At. Inžinerijos kuopos Švietimo ir Kultūros komisija iki kovų pradžios su lenkais maždaug normaliai vedė švietimo ir lavinimosi darbą. Užsiėmimų programoje kuopai buvo įterpta kasdien 1—2 valandį paskirtų kareiviam visašališkai šviesti.

Prasidėjus kovoms su lenkais, visa kuopa nuslysta frontan, kame randasi iki šių dienų ir dabar esant karo paliauboms — kuopa intensyviame darbe, todėl vesti Kultūros ir švietimo darbą nėra galimybės. Be to, kuopos būriai išskirstyti į pulkus po grandį, skyrių ir atskiriais žmonėmis.

Išsivystant kuopai į batalioną, yra numatomas platus švietimo darbas.

Vakarėlių buvo suruošta mažame maštabe, kurie didelės reikšmės negali turėti!

Dabartiniu laiku kuopoje yra 5 nuoš. nemokančių rašyti.

— Pravartu būtų, kad laikui pakitėjus, darbas stotų į normales vėžes! Laukiama!

Šarvuotas būrys.

1920 m. gruodžio mėn. įkurta buvo Kultūros ir švietimo komisija šioj sudėty: leitenantas Asevičius — pirmininkas, jaun. puskar. šoferis Ričkus Stasys ir eilinis Skamaročius Jonas — nariai.

Plečiantis būryje Kultūros ir švietimo darbui, numatoma buvo Kultūros ir švietimo komisijos sudėtį padidinti ir tam tikslui komisijon koptuotas eilinis Vaičaitis Juozas su pilnomis nario teisėmis.

Nors švietimo komisija šarvuotame būryje susikūrė sulyginamai neseniai, bet kareivių švietimu pradėta rūpintis jau nuo 1920 m. balandžio mėnesio, t.y. nuo šarvuoto būrio įsikūrimo dienos. Pradžioj rūpintis švietimo dalyku, buvo paskirtas vienas karininkas. Tada jokios komisijos nebuvo. Pradėti kareivių moky-

urėdninką, su kuriais man teko ne kartą susidurti, aš pradėjau taipgi galvoti apie kokią nors mūsų krašte permainą. Prie to dar netikėtai perskaičiau laikraštyje „Tėvynės sargas“ vieną straipsnį, kuris man labai patiko, sužadino norą prisidėti prie Lietuvos atstatymo darbo, kad atėityje nebereiktų turėti svetimų ponų, kurie mums nieko gero neduodavo ir dar kankindavo.

Taip aš gerai pažinau rusų pastatytą urėdninką, kuris vietoje sergėjus mus nuo vagių, patsai su arkliavagiais bičiuliavosi, ir aple tai visi gerai žinojo, bet tylėjo, nes bijojo ir arkliavagių ir urėdninko.

Iš mūsų sodžiaus per vieną tiktai vasarą buvo pavogta apie 15 arklių, tarpe jų ir mūsų bėriukas, kurio aš taip gailėjau, net verkiau. Ant galo to paties kaimo vyras susitarę pagavo vagį, pradėjo mušti; vagis prisipažino, kad viso kaimo pavogtus arklius pristatė urėdninkui, nuo kurio gaudavo pusę pelno. Vyras vagį gerokai sumušė, pristatė „spravninkai“ (austoliui), kuris tuč tuojaus vagį paleido, o vyrus pasodino į kalėjimą.

Apie vokiečių visas rekvizicijas ir visokeriopas šunybės ir neaprašysiu viso, būtų storiausia knyga. Paminėsiu tik, kad iš mūsų apylinkės be jokios kaltės buvo suimta keliolika vyrų, iš kurių 2 sušaudyti, 6 mirė kalėjime iš bado, o kiti grįžo nepanašūs į žmones, nekuri ir šiandien dar nuo vėjo svyruoja, nes vokiečiai visus norėjo atpratinti nuo valgio, tur būt, kad jiems daugiau liktu.

mul, buvo paskirtas vienas didesnis kareivinės kambarys mokymo klasei. Darbo pradžia savo dalyje surinkta buvo šiek tiek aukų, popieriui ir vadovėllams. Keletas mokymo vadovėlių gauta iš Literatūros Skyriaus. Vėliau visi kareiviai paskirstyti buvo iš jų išsilavinimo į 3 skyrius.

Analfabetų viso Šarvuotame būryje buvo 6. Toliau nustatyta buvo, kokio mokslo dalykai turi būti mokymo programoje ir tokiu būdu buvo pradėtas švietimo darbas.

Mokoma buvo: lietuvių kalba (skaitymas, rašymas ir gramatikos), Lietuvos istorija, geografija, aritmetika, gamta, elementarinės muzikos teorija, daina ir žaidimai. Klasei buvo parūpinta stalai ir suolai tokiame skaičiuje, kad galėtų visi kareiviai susėsti ir rašyti.

Kiek vėliau gautas iš Literatūros Skyriaus kareivių knygynėlis; taip pat pareidavo į būrį ir lietuvių laikraščių. Būrio klasė tapo kartu ir skaitykla. Knygynėliu ir laikraščiais kareiviai matyti labai domisi, nes klasėje, nuolatos galima buvo rasti arti pusės būrio kareivių, kurie ten sėdėjo vieni prie knygos, kiti su laikraščiu. Būrio karininkų ir kareivių aukomis: nupirka buvo futbolas, šachmatai ir šaškės. Tokiu būdu bendro mokslo ir lavinimosi pamokos įvairindavo karo tarnybą. Laisvu nuo tarnybos ir pamokų metu, kareiviai, vieni skaitydavo knygas ir laikraščius, kiti žaidavo šachmatais, arba mėtydavo futbolą.

Prasidėjus karui su lenkais, kelios būrio komandos išvažiavo į frontą. Tokiu būdu mokymo darbas buvo nutrauktas ligi 1920 m. lapkričio mėnesio, kuomet būrio dalis vėl sugrižo į Kauną. Kadangi viena būrio dalis grįžo kita liko fronte, tai ir švietimo darbas pasunkėjo. Su tais kareiviais, kurie grįžo į Kauną, tuojau pradėtos buvo bendro mokymo pamokos ir vedamos normaliu keliu. Bet fronte esantieji kareiviai, kai kurį laiką buvo užimti karo pareigomis ir tik kai kada iš Kanuojiems buvo nusiušta mokymos vadovėlių ir apystovoms pagerėjus, taip pat ir ten jau nuo praėjusių metų gruodžio mė-

nesio pradėtos pamokos iš tos programos ir pamokų sąrašo, kuris siunčiamas iš Kauno. Kad frontę esantieji kareiviai turėtų skaitymui knygų, iš bendro būrio knygynėlio, laikas nuo laiko serijomis siunčiama jiems knygos. Tas knygas paskačius ir gražinus Kaunan, siunčiama jiems antra serija. Padidinti gautam iš Literatūros Skyriaus knygynėliui nupirka 45 įvairaus turinio knygos.

Be karo dalykų, bendro mokslo pamokų savaitėje būna prieš piet 8—10 val. ir po piet. vakarinių (beveik išimtinais rašymo, dainų ir žaidimų)—viso 8 valandos.

Kareiviams pasilinksinti, būryje šventvakariais surengta buvo keletas šokių-žaidimų vakarėlių su monologais ir deklamacijomis. Vėšų vakarų rengiama nebuvo, nes esant būryje nedaug žmonių ir jiems pasidalijus į dvi dalis t. y. didesni savybės ir vieši vakarai lieka neigiamu dalyku. Retkarčiais su kareiviais būna daromi pasikalbėjimai.

Matyti, Šarvuotas būrys šviečias! Jis pirmoje eilėje nemato reikalo rengti viešus vakarus, šokius ir šiaip visokius robaksus, bet rūpinasi lavinti kareivių protą ir jį tinkamai apdovanoti mokslo žiniomis.

Pagirtinas dalykas ir drauge pavyzdingas kitoms pulkų arba atskiroms kariuomenės dalims!

J. A.

(B. d.)

Ž a k š a u s k a s.

PATRIOTIZMAS.

Mirusi ta tauta, kurios patriotizmo jausmas yra atšales. Tautoje tada jokios pažangos, darbštumo jos naudai, geidimo ją iškelti vienodai su kitomis tautomis ir t.t. negali būti, nes patsai patriotizmas ir yra ne kas kitas, kaip jausmas, glūdintis kiekvieno tautiečio sieloje ir rišantis ją su savo kraštu savojo krašto meile, geidžiant jį turėti ir matyti neliečiamą kitų, viename iškilimo laipsnyje su kitomis tautomis. Kitaip

Arba vėl: Panevėžyje suimtus visai nekaltus žmones tardydavo. Kaip vilkai oškas arba avis, o gal ir žiauriau. Kaltinamajam užmaudavo ant galvos ilgą maišą ir užleisdavo savo laukiniais šunimis, kurie žvėriškai žmogų draskydavo. Taip kankinamas žmogus turėdavo prisipažinti tame, apie ką ir pamanyti nei kuomet negalėjo, o paskui kaip kaltą vokiečiai sušaudydavo. Visa tai matydamas ir girdėdamas šiek tiek surimtėjau. Pamiršdavau ir apie štuksas, matydamas tiek skriaudos ir ašarų. Pradėjau galvoti, kad tik šviesesnis žmogus, gali šiek tiek atsispirti tokiems engėjams — ir visą septynioliktų ir aštuonioliktų metų žiemą prisėdau skverną prie knygos. Pramokau gero-kai rašyti ir perskaičiau daug knygų. Ypač atsidėjęs dirbau, kad smagu man buvo mokyti pasirodyti prieš Alenytę. Tą „Tėvynės Sargą“ su ja kartu skaitydavom, ir ne vieną šviesų malonų vakarą drauge praleidome. — O dabar, dabar aš tos skaisčios mergelės vardo nesu vertas paminėti!..

Gruodžio 20 d. Prieš Kalėdas visi pradėjo kalbėti, kad vokiečiai greitai laiku turės išeiti. Prie to dar ir klebonas iš sakyklos paskelbė, kad vokiečiai jau greitai išeina ir dabar mes patys turėsime valdytis. Tą žinią dauguma sutiko su džiaugsmu, visi tik ir kalbėjo apie būsimąjį gyvenimą ir tvarką. Kitą savaitę buvo išrinktas valsčiaus Komitetas, kuris pradėjo nuo išvažiuojančių vokiečių priiminėti turta, įstaigas ir viską tvarkyti. Kada vokiečių žandarai išvažiavo, buvo pa-

samdyta milicija iš 5 ypatų žmonių, tame skaičiuje ir mane kaip vyresnį. Paskyrimu aš buvau labai patenkintas, mečiau vakaruškas ir kitus niekus, galutinai pradėjau įdomautis politika ir abelnai kas aplinkui darėsi. Tiesa, iš pradžių milicianto pareigos buvo labai sunkios, nes vokiečių žandarams išėjus visi valkatos, vagys pakėlė galvas, degtinę varė maž ne pusė ūkininkų ir prie to dar nekurie visai nemanė milicijos klausyti sakydami: Kokia valdžia jums tvarkdariais pastatė? — Iš pradžių buvau manęs mesti, nes ir tėvas sakė: Geriaus tu, sūneli niekur, nesikišk, nežinai kas toliau bus, dar paskui gali užmušti. — Bet aš pamaniau, kaipgi dabar mesti, paskui visi valkatos mane pirštais badys, ir dar griežčiau ėmiausi darbo. Kadangi teismo niekur nebuvo, tai už visokius prasikaltimus ar pats teisdavau ir bausdavau savo šautuvo buože. Pagausiu varant degtinę, fabriko įtaisus sutriuškinu į šipulius, degtinę išpilu lauk, fabrikantui įvarau bailės... ir galas visam. Po nekurio laiko, visi tie, kurie manė, kad milicija yra taip sau juokams, pradėjo rimtai skaitytis ir bijoti.

Nekurie gavę į sprandą bėgo skustis pas vokiečius, vokiečiai atsisakė skundą priimti ir liepė eiti pas lietuvius į Apskrities Komitetą, ir taip niekur paguodos negavę — nusiramindavo. Iki Naujų metų mūsų valsčiuje įvyko tvarka. Arkliavagius suvijome į kalėjimą, degtindariai gailėdami savų katilų, statinių ir savo kailio, nustojo degtinę varę, spekuliantai, bijodami

sakant patriotizmas—tėvynės mellė, patriotas—tėvynės mylėtojas. Ir kuo tauta yra laisviau, geriau gyvenusi savo krašte, tuo ji labiau brangina savo kraštą, savąją tėvynę, tuo ji stipriau yra apimta patriotinio jausmo ir reikale tinkamai moka apginti savo tėvynę, išsaugoti jos laisvę ir nepriklausomybę.

Lietuvių tauta senovės laikais, dar viešpataujant savo kunigaikščiams Keistučiui, Algirdui ir kitiems, gyveno gan laisvai ir gerai, brangino tai visa ir kuomet koksai priešas panorėdavo pavergti lietuvius, išnaudoti savo labui lietuvių tautą, tuomet kaip vienas lietuviai sukildavo visoje valstybėje ir gindavo puolimą kraštą nuo gruobuonių priešų.

Tai pat matome mes ir šiais laikais. Turbūt ne vienam prisimena čekų kovos dėl jų laisvės ir tautos nepriklausomybės. Kam teko skaityti tų kovų istorijos, tas aiškiai mato, kur jiems tik teko susidurti su priešais, iš visų pusių čekų savanorių armijos: tai su bolševikais, tai su rusų koklais sukilėliais, kitur austrų žiokiom tokiom liekanom, iš kitur vėl baisieji lenkai, ir taip grėsė visą laiką. Bet neapsakomai aukštame laipsnyje iškeltas patriotizmas, surišo čekus taip krūvon, kad jie kovoje sudarė geležinį vienetą, prieš kurią drebėdavo kiekvienas iš priešų ir galop turėjo nusileisti lenkai, rusai, Santarvė ir pripažinti Čekiją laisva ir nepriklausoma, su jos brangia jai sostine.

Tvirtas čekų armijos pasiryžimas, ištvermingumas, vienybė ir brolybė parodė pasauliui kaip brangi čekų tautai Čekija, kaip stipriai ji surišta su laisve ir jos neliečiamybe, dėl kurios kovojo ir žuvo nemaža jų tautos narsiosios kariuomenės.

Mūsų gyvenamasai momentas ir mes patys netolimi čekams, o jei atsižvelgsime ir įsigilinsime jų liaudies dainosna, jų tautos šokių turinin, pamatysime, kad jų dvasia ir jie patyė visai mum artimi. Iš to visa neklaidinga spręsti, kad čekai mum reikale kreipiantis parodytų gal savo artimumą ir darbuose.

Išsiveržę iš priespaudos, pagriaužę vergovės pančius, užslopinti dvasioje per tiek amžių, galop staiga pašokome ginti tos laisvės ir tautos nepriklausomy-

palydėti prekes, ir arkli su vežimu, taipgi aprimo. Vieni mane gyrė, kiti bijojo ir patylomis koliojo, vis žadėdami užmušti, bet nei vienas kerštonemanė vykinti.

Tik staiga pasklido gandai, kad bolševikai nuo Dvinsko traukia į Lietuvą. Vėl viskas persimainė. Vieni nusiminė, kiti galvas pakėlė, labiausia subruzdavo visi tinginiai - valkatos grįžę iš Rusijos sakydami:—Palaukite, greitai ateis bolševikai, mes jus visus iššaudysime.—Bet aš grasinimų visai nebijojau platinančius bolševikų prokl, sugaudžiau ir sutupdžiau į kalėjimą. Ėjo kalbos, kad Kaune ir Vilniuje skubiai ginkluojasi savanorių pulkai, kurie greitu laiku pastos bolševikams kelią. Ant galo nuo Panevėžio pradėjo bėgti pabėgėliai ir pranešė, kad bolševikai jau Panevėžyje ir Vilniuje ir greitai bus ir pas mus. Okininkai išsigandę pradėjo slėpti savo turtą, o vyresnius sūnus užsodinę ant geresnių arklių išleido į kariuomenę. Aš taipgi nemaniau laukti bolševikų ateinant ir surinkęs savo apylinkės kelias dešimtis vyrų, vieni raiti kiti važiuoti verkiančios minios lydimi ir patys nors neverkdami uždainavę „Eina garsas nuo rubežiaus“ ištraukėme į Kauną. Pakelyje į Kauną prie mūsų prisidėjo dar keliolika laisvanorių. Sutikę keletą vokiečių nuginklavome ir patys apsiginklavę pribuvome į raitelių pulką, kur jau buvo 10 arklių, du kart tiek kareivių ir 3 vokieški šautuvai. Išeidami iš namų mes girdėjome, kad Kaune randasi net keli pulkai, ir pamatę teisybę, iš pradžių buvome nusiminę. Tuo labiau ūpa slopino, kad nebuvo jokios tvarkos. nei apsisotai, nei valgyti

bės, kurion patekome tiek ilgai į troškę. Tiesą pasakius, lietuvių laisvė ir lietuvių tautos nepriklausomybė nevisiems buvo suprantama. Maža dalelė ir tik kai kurių inteligentų tesvajojo, o kaimas visai nebeturėjo supratimo. Bet visgi, kad ir prie tokių sunkių aplinkybių, lietuvių tautai teko išsaugoti patriotumo kibirkštėlę, iš kurios užžibo ugnis ir šiandien to dėka matome Lietuvą atgijusią su visais valdžios organais ir visųsvarbiausia—narsia kariuomene. Todel visųsvarbiausia, kad kariuomenė gina įgytosios tautos laisvės nepriklausomybę. O kad stipriau ir geriau toji kariuomenė kovotų, ji nedalijama turi būti surišta su tuo obalsiu, kad visa gimdo patriotizmas.

Tiesa, mūsų jaunuomenė silpnai išlavinta ir iš dalies gal visai nesupažindinta su mokslu pateko į kariuomenės elles, bet įsteigtų dalyse Švietimo komisijų dėka, ji liko šiek tiek pralavinta, jos dvasia supažindinta su tikslu, už ką kovojama ir patriotizmo jausmo kareivio širdyje nestokoja. Bet sykiu negalima ir pasigirti, kad jo yra pas mus tokiame laipsnyje, kaip čekų—visų aukščiauslame... O tai būtina reikalinga. Reikalinga ir mum parodyti pasauliui, kad mūsų patriotizmo jausmas iškeltas mumyse iki religijinio, kad mum neapsakomai brangi Lietuvos laisvė ir jos tautos nepriklausomybė. Mum reikia tiek susiprasti ir pakilti patriotizmo dvasioje, kad mes susibūrę vienetan, vienybėje ir brolybėje, kaip praeityje, taip ir ateityje nepaisytumėme jokių kliūčių bei aplinkybių, turėtume savo tėvynę—Lietuvą su jos sostine Vilnium ir mokėtume ją ginti nuo visų priešų.

Mum reikia būti giliai įsitikinusiems laimėti, būti pasiryžusiems ir tuomet visa ištversime ir apsaugosime tėvynę ir jos tautą, kurios laisvė ir nepriklausomybė mum taip brangi! Tam visam turime būti apkauti giliu patriotizmo jausmu, iškėlę jį ant tiek, kad: „Lietuva — mūsų Dievas, jos tautos laisvės nepriklausomybė—mūsų tikyba ir Lietuvos ymnas—mūsų malda“—tas visa būtų mūsų patriotizmo vainike.

Tame šarve sudrebės ir nusileis prieš mus žiaurieji mūsų priešai.

gauti; Išėjus ant gatvės žydėliai pešiodavo ir kepurnin kais vadindavo. Kaune tuo kart buvo net trys valdžios mūsų Taryba, Vokiečiai ir bolševikų ispolkomas, visos trys valdžios leidė savus įsakytus ir laikraščius. Tačiau ko toliau, vis daugiau laisvanorių į Kauną pribūdavo; taip vasario mėnesyje raitelių buvo virš šimto, ir rengėmės greitai išeiti į frontą. Nors ir Kaune būdami dykai duonos nevalgėme, lavinomės rikiuotėje, gaudėme spekuliantus, kurių buvo labai daug, malšindavome sukilimus, tai bolševikų, tai lenkų. Taip Bapty šlėktos buvo sumanę paskelbti savo atskirą lenkišką respubliką, ir mes raiteliai atvykę turėjome juos krikštyti į lietuvius; tiesa, krikštas davė labai gerą vaisių, net patsai Bapty respublikos prezidentas po krikšto ant kelių atsiklaupęs, iškilmingai pareiškė, kad jis dabar visuomet būsiąs lietuviu, ir jokių lenkiškų respublikų nebekursiās. Dažnai turėdavome susirėmimų ir su vokiečiais, kurie dar vis negalėdavo atprasti nuo rekvizicijų, jiems patinkamų daiktų. Kaunas tuo laiku atrodė kaip prieš apgultas, nes dieną ir naktį be pertraukos girdėdavosi šūviai, nes girtai vokiečiai šaudydavo, o lietuviai prisipirkę nuo vokiečių šovinių, iš langų kareivinių taikindami į varnas, dumtraukius (kaminius), taipgi šaudydavo norėdami išmokti, nes dauguma šaudyti visai nemokėjo; tiesa, nekurie tokiu būdu gerokai pramoko, nes dažnai į varną jau pataikindavo. Tiesa, šaudyti buvo draudžiama, bet kas tau klausys, ir aš patsai šaudžiau, nes norėjau išmokti. Tuo laiku Kaunas pirmą kartą išgirdo kareiviškas lietuviškas dai-

Pr. Budvytis-Svyrunėlis.

Ar atminsi, merguzėle,
 Viena naktį, naktuzėle, —
 Viena naktį ar atminsi?
 Gal pamirši žiburėlį,
 Jūrų marių švyturėlį?
 Gal tu jį neatsiminsi?
 Ar atminsi, merguzėle,
 Blizguonėlę jūružėlę,
 Viena naktį mėnesieną,
 Kuomet rūščios vilnys šėlė,
 Dūkė visą dienužėlę —
 Audė, pynė laimę vieną...
 Kuomet vilnys sidabrinės,
 Ramios, tylios iš naktinės
 Glūdimėlės, iš tamsumo
 Pynė laimės begalinės
 Vainikėlį, — iš ugninės
 Ašarėlės, iš tuštumo...
 Atsiminsi, merguzėle,
 Atsiminsi, lelijėlė,
 Tą naktele atsiminsi...
 Nusiskynus gražią gėlę,
 Nusiskynus rugiagėlę —
 Jau kitos gėlės neskinsi...
 Nepriseksi jau gėlelės,
 Nepapuoši jam galvelės —
 Bernuželio nedabinsi...
 O, tuomet tai tą naktele
 Prisiminsi, merguzėle,
 Ir jūružę prisiminsi...
 Jūrai tamsiai įtikėjai,
 Jūros dainą pamylėjai —
 Tavo meilę žino jūra...
 Dingo laimės švyturėlis,
 Žuvo tavo bernužėlis...
 Jūrai! Ji sapnus subūrėl...

19. XII. 1920.

Mūsų karinės dainos.

Dvejus metus gyvenant pulke, man teko pastebėti, kad kiekvieno atskiro kareivio ir visos kuopos kareivių ir karininkų labai norima, kad kuopa mokėtų gražiai sudainuoti karines dainas. Dainininkas kuopoje ar pulke, visų mylimas ir gerbiamas asmuo.

Mūsų kareiviai labai mėgsta dainuoti ir kai kurios dalys ištikrųjų moka gražiai padainuoti ir savo dainomis visus sužavėti.

Pavyzdžiui, kokį didelį įspūdį daro į kaunlečius einanti dainuodama Karo Mokykla. Visuomet paskui ją dainuojančią seka būriai žmonių; net ir labai užimtieji savo darbais Kauno spekuliantai susistoja sužavėti ir ilgai klausos, kol audringai smarki ir skambi daina nutils...

Ne visos dalys, žinoma, gali pasiekti Karo Mokyklą, bet vis tik, turint noro ir šiek tiek pasilavinus, galima daug ko pasiekti. Man teko girdėti dainuojant kai kurias mūsų kariuomenės dalis, pav. „Geležinio Vilko“, 2-jo Raitelių pulko. Labai biaurų įspūdį padarė Dainuoja nesuistare, kiekvienas sau, be jokio takto. Pasidaro tokia kokofonija, nors bėk! Raiteliams, tai nedovanotina ir tikrai gėda! Kiek parodė mano prityrimas, tose dalyse, kuriuose karininkai labiau susidomėję kareivių muzikalių jausmų tobulinimu ir dainuojama daug gražiau. Pavyzd. labai gražiai dainuoja 4-tas pėst. pulkas, ypač mokamoji komanda, 3 pėst. pulkas ir kiti.

Mano nuomone, nėra tokio pulko, kuriame nebūtų vienas, kitas dainų mėgėjas iš karininkų, karo valdininkų ar inteligentinių kareivių tarpe. Reik juos ir priversti mokytį dainuoti kareivius. Dainų pas mus yra ir labai gražių. Paimsim čia tik svarbesnes, kurias dainuojant 2—3 balsais, ypač gerai skamba: „Eina garsas nuo rubežiaus“, „Močiutė mano“, „Oi lėkė, lėkė gulbių pulkelis“, „Kur lygūs laukai“, „Gale lauko toli“, „Vai močiutė ką darei“, „Nors vėtros užia aplink mus“, ir daugybė kitų gražių skambių dainelių.

nas, nors tiesa gal ir nelabai daillias, pavyzdžiui: „Pelėda“, bet geresnių niekas nemokėjo, ir negalima buvo pritaikinti prie kojos.

Gruodžio 31 d. Dešimts dienų nerašiau. Jokių minčių galvoj, jokių norų. O dabar taip be galo, be krašto liūdna, kad nė pasakyti negaliu. Mano kūnas paliko koksai tai labai šaltas, viėtomis žaizdos tokios didelės ir baisios raumenys rodosi skiriasi nuo kaulų, visi raumenys tarytum pabiurę, paspaudus pirštu visur pasilieka duobė; draugai sako, kad nuo manęs baisiai dvokia ir visi bijosi prie manęs prieiti, viena tik sesutė manęs nesibijo, nes ji sako, kad pas mane liga jau nebeužkrečiama. Sesutė man tankiai duoda vaistų po oda per spricą, o kitą kartą ir uostyti, nuo vaistų sopuliai praeina, ir ūpas pasitaiso, bet po nekurio laiko galvą skauda ir miegoti norisi. Man kasdien vis sunkiau darosi kvėpuoti ir širdį sopa.

Šiandien senų metų paskutinė diena. Visi su džiaugsmu laukia Naujų Metų, naujos laimės, o aš... Mano kelias jau žinomas. Aš jaučiu, kad greitai mirsiu. Gal būtų lengviau kentėti ir mirti, jeigu aš būčiau sužeistas kovoje su priešais už Lietuvos laisvę, ir kaip žuvusio už Lietuvos laisvę ir mano vardas būtų įrašytas į Lietuvos istorijos lapus. Lietuvos mergelės savo liūdnoje dainose apdainuotų ir mano mirtį...

Bet dabar aš didžiausias pasaulyje niekšas, niekas manęs ne pasibiaurėjimo neatsimins, net ir tos paleistuvės, su kuriomis aš tankiai laiką praleisdavau ir dar

per visą amžių man siųs prakeikimus, nes kitas—sveikas aš užkrečiau.

Mano mylimoji Alenyte, kurią aš maniau vesti, kuri mane taip karštai mylėjo, žinodama apie mano ligą, tur būt mane atsiminus dažnai verks grandžio mis ašarėlėmis. Bet aš nevertas nei pasigalėjimo, nei jos meilės. Gal ji taip biaurėsis manim, kad nė minėt nenorės.

Sausio 1 d. 1921 m. Šiandien mus visus gydytojas ir sesutė sveikino Naujų metų sulaukus, ir naujos laimės linkėjo. Kokia gi man begali būti laimė?! Mano ateitis, seno supuvusio kelmo laimė, pavirsti į dulkes.

Šiandien man labai sunku kvėpuoti, nieko negelbsti ir vaistai. Sesutė manęs klausė, ar nereikia pašaukti kunigėlį. Aš atsakiau, kad jeigu sesutė mato besirtinančią mirtį, tai reikia pašaukti. Į tai sesutė nieko neatsakė. Šiandien daugel negalėsiu rašyti, nes negaliu laikyti paišelio ir nuo vaistų, miegas įma. Aš jaučiu, kad šiandien paskutinį kartą rašau.

Sudje kovos draugai! Sudie Lietuvos kariuomenė ir jaunuomenė!

Neatminkite mane blogu ir mano nelaimingas gyvenimas tegul bus visiems pamokymas. Nekeikit manęs—mano nelaimė begalinė...

Aš noriu gyventi!

Sudie... (toliaus buvo kas tai parašyta, bet nebeįskaitoma. Redakcija).

(Olas).

Kareivis B. Ollius.

Teko patyrti, kad kai kuriose dalyse dainuojama lėnu taktu. Labai lėnai žygiuojant, daina perilgai tęslama ir ji paprastai nustoja savo gražumo, linksmumo. O karinės dainos, mano nuomone, turi būti linksmos, gyvos ir įvairios, kaip pats karių gyvenimas.

K. K—s.

Daina apie bolševikus.

Nevlenodos girioj
žaliosios eglės;
neteisingos yra
ir žmonių kalbės.

Štai pradėjo komunistai
skleisti raštus melagingus;
nor' tautiečius padaryti
visus nelaimingus.

Dar suranda tokią vietą
(kad jie išputėtų),
tur spaustuve dar ir „šalką“
skleidžia žalą sviete.
Komunistų banda siaučia
po mūsų Tėvyne,
nor sugriauti mūs' gerovę
žemelėj gimtinej.

„Nėra Dievo, nei tikybos“ —
komunistai sako,

„nėra doros nei šventybės“ —
taip jie visus moko.

„Nieks neturi nuosavybės“
(nevalia turėti),

„taip «komunai» vis iš vieno“...
(ką čia bekalbėti!).

Mieli broliai, jūs tautiečiai
išmintį turėkit,
melagingoms kalboms, raštams
niekad netikėkit.

Petras Klibas.

Apie pulkų istoriją.

(Parinktos mintys).

Reikia įkvėpti kiekvienam kareiviui meilę ir prisirišimą prie to pulko, kur jis tarnauja, kadangi garbę, kurią nusipelnė pulkas, kiekvienas dalija ir sau, kas ir teisinga kai kuriais atvejais, o pas eilinius ir reikia palaikyti ir dauginti šią nuomonę; reikia kiekvienam aiškinti pulko istoriją.

1774 m.

Grafas S. Voroncov.

Daug pulkų savo istorijoje rastų žygių, kuriais galėta didžiūotis, patenkinti savo garbės meilę ir būtų užsidedę palaikyti savo garbę.

1811 m.

Pulkininkas A. Pisarev.

Kad mūsų žygiai nežūtų per trumpą laiką nežinomi pulkui, kaip mūsų pirmieji pasižymėjimai dėl jų pulkų vadų nepastebėjimo, tai vienas mūsų bus paskirtas aprašyti visą pulko karo buitį, atvaizduodamas pulko judesius ir veiksmus ir kiekvieno atskirai pasižymėjimus. Jam mes pavedame, kaip lygiam bendradarbiui mums pasiaukojant, parašyti tų atminčiai, kurie nustos gyvybės, visa tai, ko jie, bendra nuomone,

buvo verti. Jeigu dėl žaizdų ar mirties neliks pulke šio sekėjo, tai tegul kitas kas iš mūsų pasims jo darbą.

1812 m.

Pulkininkas M. Kornenko.

Kovos dvasios ir padavimų įpėdinybė reikia palaikyti, nors ir kažin kas būtų. Kiekvienas tos dalies kareivis turi ją gerbti, didžiūotis, kad jis joje, ir todėl jis turi prisigerti jos dvasios, žinoti jos padavimus ir kovos gyvenimo istoriją.

1874 m.

Krestovskij.

Aš randu, kad kiekvienas pulko karys turi pajauti ir žinoti dažnai garsius kovos darbus, kuriuos nuveikė jų pirmieji po tomis pačiomis vėliavomis, po kuriomis jie tebetarnauja ligi šiol. Žinoti trumpą pulko istoriją privalo būtinai kiekvienas jo karys.

1875 m.

Gen. majoras Kalageorgij.

Karo istorijos reikšmė atmintina kiekvienam kariui. Ji duoda geriausių pamokų ateičiai. Pulkų istorija geriausias moralės (dorinės) kariuomenės dalių pajėgos laidas. Palaikydamos pagrindines tradicijas ir kovų padavimus, jos yra geriausia priemonė palaikyti pulkų garbę ir pagarbą; iš praeities pavyzdžių jaunuomenė įgyja meilės ir pagarbos savo daliai ir noro pasižymėti būsimuose karuose.

1879 m.

Karalaitis Aleksandras.

Siūlau paskirti kiekvienoje kariuomenės dalyje vieną ar keletą oficerių, mėgstančių karo istoriją; šitiem oficeriam pavesti smulkiai aprašyti savo dalių veiksmus; aprašyti bendrus rinktinių ir divizijų veiksmus pavesti divizijų štabams. Rikiuotės oficerius, kuriem bus pavesta rašyti istorijos rašinius, leidžiu paleisti nuo kitų tarnybos pareigų.

1879 m.

Tas pats.

Pulko istorikas turi lygiai ir pilnai žymėti kaip blogas, taip ir geras praeities puses, turi būti teisingas, kitaip jo darbas, nevaizduodamas tikrosios praeities, nustos istorinės reikšmės.

Markgrafskij.

Pulko istorija turi savo ypatybių. Iš pulko istorijos visų pirmiausia reikalaujama laikyti atmintyje žinias apie didvyriškus prosenių darbus. Pulko istorija turi palaikyti kovos tradicijas, pasakodama teigiamuosius pirmųjų pulko gyvenimo įvykius ir palikdama tamsoje kasdieninio gyvenimo dumblą. Pulko istorija turi raginti jaunąją kartą į naujus žygius, padėti labiau stiprinti karo ūpą ir auklėti pulko karius. Ir pulko istorijai nėra ko bijoti priežodžio: „kiekviena lapė savo uodegą giria“ (pagirų puodas — netaukuotas). Ji taip ir turi daryti. O pulko istorijos teisybei nėra reikalo nešti visas šiukšles aikštėn arba žaisti šviesa ir tamsa, o reikia tik, kad visa, kas didvyriška ir kilnu, būtų nesugalvota, bet stipriai paremta neabejotiniais dokumentais.

1812 m.

M. Sokolovskij.

Kaip kareiviui reikalinga maldaknygė, taip yra jam reikalinga ir knygelė su savo pulko karo žygių aprašymu, be kurių kareivis negali būti.

Gen. adut. Stolypin.

Labai svarbu, kad visi kariai susipažintų su savo šalies istorija. Aš manau, kad teisingai auklėti kariuomenę reikia būtinai garsios karo praeities meilės dvasioje, kuri tiksliai renkama dalių istorijoje.

1896 m.

Gen. inf. Trocki.

Parlino Majoras Ružancovas.

Pulkų istorikams išidėmėti.

Kario Nr. 6 straipsniui papildyti nurodau dar knygu:

Pulk. Nikolajev Istoričeski očerki o regalijach i znakach otličija ruskoj armii—„oruželnaja palata“ ir „Artileriskij muzej“.

Voennyj sbornik 1907 m. Nr.Nr. 7—10, Žurnal i obščago sobranija členov učreditelnago sobranija rus-skago voen.-istor. obščestva.

Yra dalių istorija:

VIII skyr. Nr. 25 podporuč. Nevežin. Istoričeski očerki 112 pech. Uralskago polka Nr. 91. Pamiatka 3 bateriei 10 art. brigady o russko-japonskoj vojne 1904—05 g.g. Nr.Nr. 141, 311 Materialy k istorii Petrovskago kadetskago korpusa—1909 ir 1911 m.m.Nr. 342 Chronika 116 pech. Malojarslavskago polka Nr. 448. Očerki istorii S.-Peterburgskago grenaderskago polka. Majoras Ružancovas.

Ginklo draugas

Iš belaisvių pasakojimo.

Nebenajiena fronte, lenkų kareivių perėjimai į Lietuvos pusę—nelaisvėn. Iš pereinančiųjų daugiausia grynai lenkiškų dalių ir gubernijų kareiviai, nuo Petrokovo, Lomžos, ir visų kitų Lenkijos vietų. Reta savaitė, kad kokiam bare nepereitų po kelius ar daugiau lenkų mūsų pusėn ir jų paklausus, kuriems tikslams bėga iš savosios kariuomenės, visų atsakymas vienodas: nepakenčiamas gyvenimas ir įkirėjimas kariauti, kuris yra betikslis vadų išgalvotas kraujo praliejimas, kad užgrobus, kitas, norinčias laisvai gyventi šalis.

Nepersėnai važiavau atostogoms. Palaukus sunkiojo automobilio, grįžtančio iš fronto stotin įsėdau; netrukus atvarė kareiviai du lenkų—belaisviu. Vienas buvo aukštas, tipingo lenkų karinės išvaizdos, gerai, amerikoniškais rūbais apsitašęs, kaip iš pasikalbėjimo patyriau, buvo artilerijos viršila, savavališkai perėjęs į mūsų pusę, kilimo nuo Petrokovo, antras menkas, visai nekarinės išvaizdos ir vidutiniškai apsitašęs eilinis nuo Lomžos, taipgi patsai perėjęs į mūsų pusę. Abu buvo grynai lenkiškų dalių, nejeinančių į želigovskininkų sąstatą. Valandėlę patylėjus lenkiškai pradėjau kalbinti. Paklausus del kurių priežasčių perėjo į mūsų pusę, atsakymą gavau paprastą, jau girdėtą nuo kitų, del nepakenčiamo būvio; tikimasi, kad ir nelaisvėn blogiau nebus, net geriau, kadangi apkasuose nereiks būti. Jų prisipažinimu, maistas visai blogas, per dieną duonos pusantra svoro teduoda, zupės syki į dieną pietums, rytą, vakare juoda kava dažniausiai be cukraus. Neturima šiltų drapanų, net ir vasarinės nuplyšusios, tad tenka pačiam pasirūpinti žiūrint geros progos (suprantama pas ramius gyventojus ir mūsų belaisvius). Nepasitenkinimas visoje kariuomenėje auga ir keikiama valdžia ir vadai, tik tvarka palaikoma vien geležine drausme ir bausmėmis. Paklausus lenkų, kokie jų santykiai su jų užimtų šalių gyventojais.

Lenkas truputį nutilo ir po valandėlės atsakė: Laukti gerų santykių nuo piliečių ir turėti jų simpatiją nėra kaip, kadangi mūsų plėšimai juos nuo mūsų atstumia ir tokiu būdu mes negalime būti kenčiami ir malonūs jiems svečiai, del mūsų pulkių plėšimų vargu ir žadamas plebiscitas Lenkijai nueitų naudon. Nekartą esu pastebėjęs gyventojų neapykantą prieš mus, o vienas net į akis man prasitarė, esant lietuviams, pamačius kareivį, jokios baimės nejausdavęs, o dabar susitkęs su lenku turi drebėti, nežinodamas kaip su juo persiskirs. Baigdamas kalbėti apie savuosius lenkas „kolego“ pasake, kad priežastis to viso plėšimo blogas medžiaginis aprūpinimas, nuo kurio pradėdant ir kaskart labiau įprantant pavirsta tikru plėšimu su tikslu pasipelnyti ir tokiu būdu kaskartą labiau tvirksta lenkų kariuomenė ir jei laiku mūsų akleji vadai to nepastebės ir laikysis toliau šovinizmo ir obalsio „od morza do morza“ susilauks, ne galingos lenkų armijos, bet atskiros sąvyje nesusiklausančios plėšikų gaujos. Lenko žodžiams visiškai pritariau, tiesos juose buvo. Toliau lenkas skundėsi, kad jų vadų tokie darbai tikrai daro gėdą demokratiniams sluoksniui, kuris ligi šiol dar pas juos silpnas, kuomet dar įsisiūbavęs siaučia tamsus, aklas šovinizmas, kuris pridarys tokių darbų, prieš kuriuos jų istorija iš gėdos prieš pasaulį turės rausti ir lenkų visuomenė gal kada susipras, tik man kyla abejonė, ar nebus tada po laiko. Lenkas sakėsi toliau nebegalėjęs pasilikti saviškių eilėse ir del tų priežasčių turėjęs visko išsižadėjęs iš jų bėgti. Iš antrojo lenko išgirdau senai jau mums žinomą ir suprantamą dalyką, del lenkų veržimosi į Lietuvą. Jis kalbėjo: „Nors mūsų valdžios šūlai sako, kad Lietuva be lenkų negali gyvuoti, kadangi ji nieko neturi, bet tarp kareivių pradeda platintis nuomonė, kad greičiau Lenkija be Lietuvos negali būti, nes matome, kad Lietuva turtinga šalis ir ji savo duona gyvuos geriau, negu mūsų didžiulė Lenkija, jai jokių globėjų nereikalinga ir mes suprantame, kodėl lietuviai taip nenori lenkų ir ginasi narsiai. Lenkai pripažino, kad Lenkija įlindo į Prancūzų kišenį, iš kurio vargu beišlys ir turės likti nuo jų priklausoma; lenkų skolos skaičius kuone vienodas su Lietuvoje skleidžiamomis žiniomis apie jas. Kaip paskui pastebėjau, kad į juos neblogai taip pat veikia mūsų atsišaukimai ir jų vadams tikras tai peilis ir pyktis, geriau jiems smūgis veidan gauti, negu pamatyti mūsų atsišaukimą pas kareivius. Baigdamas kalbėti, pasakė: pereitų mūsų daugiau lietuvių pusėn, bet bijo keršto jų namams ir pargrįžus sušaudymo, o Lietuvoje visgi gyventi neleis.

Apie lietuvių kareivius atsiliėpė: Kuomet prieš savaitę perėjome į lietuvių pusę, kelias dienas teko išbūti kuopoje drauge su lietuvių kareiviais, kol mus nusiuntė štaban. Gyvenimas lietuvių kareivių tiesiog mus stebino. Su mumis kaip priešų belaisviais elgėsi geriausiai ir per 4 dienas jokio sau blogo žodžio nei juoko ne jautėme, kuomet tarp mūsų būtų to viso pakakę ir net perdaug. Jautėmės tarp kultūringų ir dorų laisvos šalies kovotojų. Valgį gaudavome ką jie patys valgė ir neskyrė mūsų, buvome sotesni, negu pas savuosius. Valgis pas jus geresnis ir daugiau gaudama. Tarp jūsų pačių daug geresni ir draugingesni santykiai negu tarp mūsų. Per 4 dienas jūsiškių tarpe jokio keiksmo bei barnio neišgirdau ir apsejo draugingai ir jokio skirtumo nematyti tarp jūsų būrininkų bei kitokių kareivių viršininkų su eilinais ir jei ne apykaklių žymės nebūčiau žinojęs, kad tai viršininkas. Pasididžiavimo jokio ir visur draugingumas taip pat ir tarp karininkų su kareiviais, kas mus labai stebino ir supratome gerai, del ko Lietuvos darbininkai nepakenčia lietuvių eilių ir bėga į mūsų leģionus, nes jiems tai tiesiog negali būti pakenčiama.

Mūsų tarpe kasdieną girdėtis vien keiksmas, nepasitenkinimas ir barniai savųjų tarpe, o pasididžiavimas kiek skirtesnių nuo eilinio.

Automobiliui artinantis prie kelionės galo ir rengiantis visiems išlipti lenkas savo kalbą baigė žodžiais: „neapsirikau atėjęs į Lietuvą ir tikrai išvydau šalį daug demokratingesnę negu mūsų ir Lietuvos ateltis, jei ji išliks nepriklausoma, daug bus šviesesnė, negu mūsų įlindusi Prancūzo kišenėn. Automobiliui sustojus atsiveikinome nueidami savo keliais. Aš stotin, belaisviai vieno mūsų palydimi per miestą, stebėdamies į langus, kur didžiavosi įvairūs valgio dalykai. Jų tėvynė to nebuvo.

Iš bolševikų nelaisvės.

Mūsų bendradarbis gavo pasikalbėti su neseniai grįžusiu iš Rusų leitenantu Plunge. Jis papasakojo štai ką:

1920 m. rugpiūčio 20 d. leitenantas Plungė drauge su kapitonu Vileckiu būdami demarkacijos linijoje Disnos apskrityje buvo suimti bolševikų „črezvyčaikos“ narių. Tie norėjo juos net sušaudyti, kaltindami, kad jie šnipavę kontržvalgybai ir agitavę žmones nestoti į Raudonąją armiją. Vienas bolševikų išsitaręs, kad nebūsiąs R. S. F. S. R. pilietis, jeigu jų nesusaudysias, kaip šunų.

Paklausus leitenantui, kieno gi naudai jis gali šnipuoti, jeigu Lietuva susitaikino su Rusais, gavo atsakymą, kad jie esą banditai, šnipai, kontrrevoliucininkai ir šnipavę Antantos naudai.

Paskui juos nugabeno Disnė ir atidavė ypatingo vakarų fronto skyriaus žinion. Čia kap. Vileckis susirgo dezinterija ir buvo paguldytas ligoninėje.

Tuo tarpu lenkai artinosi į Disną. Atėjo telegrama siųsti belaisvius Minskan. Bet kapitonas gavo paludymą, kad negali važiuoti ir vėliau pabėgo iš nelaisvės.

O leitenantą Plungę nusiuntė Minskan to paties skyriaus žinion, paskui Smolenskan. Rugsėjo 16 d. čia jis gavo tokį „trijų kolegijos“ nutarimą: „Kaltinimas šnipavus įrodytas. Pavartoti aukščiausią bausmės laipsnį. Nutarimą įvykinti per 24 valandas“.

Leitenantas dėl to kreipėsi į „Ciką“ (Centralnij ispolnitelnij komitet) Maskvoje, į Rusų užsienių ministeriją ir pas Lietuvos atstovą Maskvoje Baltrušaitį.

Tuo tarpu jis buvo patalpintas kambaryje, kuris buvo greta didelio kambario, kur šaudė nuteistuosius. Tas pastarasis buvo padarytas iš lentų ir tarp sienų ir ant lubų buvo pripilta smėlio, kad nesigirdėtų šaudymo. Ten leitenantas išbuvo 3 dienas. Žiūrėdamas pro skylutę duryse, jis matė, kaip suimtieji vežė žemę į mirties kambarį. Paskui kas vakaras vedė jį 4 kambariais toliau ir atvedavo oficerius, daugiausia Vrangelio, sušaudyti. Iš pradžių juos nuvilkdavo, paskui po 5 vedavo kambarin ir ten šaudė. Nuvilkti kiti nesusidodavo ir, tokiu būdu sudraskydavo baltinius ant kūno. Per tas tris dienas sušaudė 150 oficerių: 1 d. — 50, 2—75 ir 3-čią—15 žmonių.

Kiekvieną kartą vedant į 4 kambarį leitenantas manė, kad jau atėjo jo eilė; ypač paskutinį kartą, kada tą pačią dieną antrą kartą vėl atėjo jo išvesti. Bet pasirodė, kad vėl atvedė sušaudyti 1 vyrą ir 1 moterį. Paprastai sušaudžius arestantai tuojau išveždavo iš to kambario ir lavonus ir kraujo primirkusią žemę. Bet šiuo kart, kadangi buvo jau vėlu, tai lavonus paliko tame kambaryje.

Naktį leitenantas išgirdo, kad kažin kas jį šaukia: tai pasirodė kareivis sargybinis siūlė jam tabako. Paskui kareivis prašė jį kalbėtis su juo, nes prisipažino,

kad jam baistu. Kareivis papasakojo apie visas tas žuodynes. Paskui netikėtai suriko ir pasileido bėgti. Pažiūrėjęs pro skylutę leitenantas pamatė pašautą moteriškę, kuri atsidarė mirties kambario duris ir ėjo paširdama sienos. Matyti ji buvo tik sužeista, o ne nušauta. Pagaliau kareivis atsipeikėjo ir šovė tris kartus į moteriškę iš kito koridoriaus galo. Moteriškė parkirto ir išgulėjo negyva ties leitenanto durimis visą naktį.

Valgyti Smolenske duodavo kasdien po 1/4 svaro duonos ir vieną kartą sriubos ir voblos žuvies.

Ketvirtą dieną atėjo iš Maskvos žinia, kad leitenantui mirties bausmė pakeista 15 metų priverčiamųjų darbų ir rusų užsienių ministerija pareikalavo nuvežti jį Maskvon.

Maskvoje jį iš pradžių laikė kalėjime Lubiankoje, prie „črezvyčaikos“. Paskui jam susirgus buvo atneštas į „Butirką“. Čia kalinius jau laikė kiek geriau: duodavo kasdien po 1/2 svaro duonos, du kartu voblos sriubos ir košės ir dar truputį cukraus. Pakliuvęs gi ligoninėn gaudavo net po svarą duonos dienai. Pagijęs leitenantas buvo paliktas ligoninės virtuvėje virėju, paskui jis buvo paskirtas politiniu visų lietuvių kalinių viršaičiu ir registruodavo naujai atvykstančius Lietuvos valdinius.

Jam išvažiuojant liko „Butirkų“ kalėjime dar 65 Lietuvos piliečiai, iš jų 24 politiniai. Iš jų daug ir nelietuvių, suimtų, pavyzdžiui, už lenkų agitaciją. Yra pabėgusių iš lenkų lietuvių belaisvių.

Gruodžio 30 d. išėjo nutarimas išsiųsti leitenantą „iš Rusijos ribų, kaip kenksmingą elementą“. Bet tas nutarimas buvo gautas tik kovo 1 d. ir tą dieną leitenantas išvažiavo iš Maskvos.

Idomu dar, kad bolševikai prisipažįsta neturi teismams jokių juridinių normų ir teisė vien tik iš revoliucinės sąžinės.

TAUTOSAKA.

29.

Šala šalinėlis,
ateis rudenėlis,
didis nuliūdimas
bernelių vežimas.
Kožnas tėvelis
po vieną sūnelį
privežė pilną
Panevėžio miestą.
Panevėžio mieste,
kaip bitės po pievą,
vaikščiojo nuliūde
ir šaukės prie Dievo.
Nuo medžių lapus
vėjas išnešiojo,
o mūsų broliukus
visus išvežiojo.
Ant medžių lapai
vėl jau sužaliuoja,
o mūsų broliukai
nebeparvažiuoja.
„Per trejus metus
laiškelius rašysiu,
į ketvirtus metus,
aš patsai sugrįšiu“.
Sugrįžo sūnelis
tėvelių lankyti,
randa motinėle
grave paguldytą.

Puolė sūnelis
prie matutės kojų,
apkabinęs kojas
balseliu raudėjo:
„Oi tu matutė,
tu mano senute,
kodel nesulaukei
mane žalnierėlio“.

30.

Kai pažiūriu pro langelį,
du žirgeliai pabalnoti;
du žirgeliai pabalnoti,
kamanėlėms pažaboti.
Laimink tėvė sūnelį,
paskutinį kartelį. (2 k.)
Kai važlavau per laukelį,
akmenėliai balavo;
akmenėliai balavo,
motinėle dūsavo.
Kai važlavau per laukelį,
dobilėliai žydėjo;
dobilėliai žydėjo,
man ašaros riedėjo.
Kai važlavau Panevėžin,
per daugelį kelelių,
nesuspėjau suskaityti
žalios girios medelių.
Kai važlavau per girelę,
gegutėlė kukavo;
gegutėlė kukavo,
man vargelį rokavo.
Sudiev toms šventoms bažnyčioms,
ir kur matos, toms ulyčioms,
sudiev, toms šventoms bažnyčioms
ir kur matos, toms, ulyčioms.
Kai man' vežė pro kapelius,
pro tuos amžinus namelius,
sudiev tiems šventiems kapeliams,
ir, kur guli, tiems seneliams,
Geriau čionai atgulti,
negu carui tarnauti. (2 k.)

31.

Užaugau kaimely,
pas savo tėvelį,
išėjau vėdravot,
sau laimės paieškot.
Iš namų eidamas,
gailingai verkdamas,
perpuolęs ant kelių
bučiavau kryželį.
Eidamas keleliu
su savo prieteliu,
meilingai kalbėjau,
ašaros riedėjo.
Mieste Panevėžio
vaikščiojo pamažu,
vagzale sustojau,
gailingai raudojau.
Mašina sujudo,
širdelė nuliūdo.
Greitai pasimačiau
žemelėį Vokiečių.

Padainavo J. Grigaliūnas
Butkūnų k. Panevėžio ap.
Surašė Kazys Algirdietis.

„Kinai Lietuvių armijoje“

Praeitų metų, lapkričio mėn. pradžioje, Vilniaus ir kiti lenkų laikraščiai, išspauzdino visą eilę pastabų ta tema, kuriose nurodė, kad naudojamas kinais „Kauno Lietuvos“ valdžios savo apsaugai,

Slėpininga ir nesuprantama istorija.

Dalykas gi aiškinama labai paprastai: vasarą, 1919 metais, steigiantis atskirai gudų kuopai, [stojo] į ją savanoris kinas Čin-Šai-Li-tai.

Tarnaudamas jis buvo labai geras kareivis, kovavo su rusais ir 1920 m. pateko į lenkų frontą.

Augęs Minske—Gudijos širdy Čin-Ša, ar kaip kitaip jį pakrikštijo gudai „Vosilius Jankovičius Činša“ buvo savo kuopoje mylimas, šposininkas ir geras juokdarys. Ir štai, lapkričio 28 d. prie Kazokų kaimo (tarpe Malėtų ir Didvario) lenkų raiteliai, sugavo jį žvalgyboje.

Pirmas ir paskutinis Lietuvių Karluomenės kinas sugautas ir tokiu būdu iš rankų „Kauno Lietuvos“ valdžios tapo išrautas šitas pavojingas ginklas...

O paskui iš musės padarė dramblių, o iš vieno žmogaus pulkus ir divizijas...

Vargšas „kinų gudas“ pasėdėjo nelaisvėje, o paskui ir sugrižo į savo dalį, kur ir dabar tebetarnauja.

S.

Del nakvynių Kaune.

Tenka dažnai kariams iš visų dalių būti Kaune įvairiais tarnybos reikalais. Kaune tenka gerokai pavargti del nakvynės, niekur žmogus negausi, arba gausi už negalimą kainą. Čia aš noriu daugiau apie kareivius pakalbėti, nes karininkams visgi kainos būtams yra galimesnės, negu kareiviams. Dalykas toks, kad kareiviams irgi tenka būti Kaune su tokiais reikalais, kad vistiek reikia turėti vietos kai ką pasidėti ir palikti, kad neturėtum baimės del pražuvimo ir t. t. O eiti nakvynėn į vietas nurodomas komendantūroje nevisuomet yra patogų, nes nežinai vietos žmonių. O kartais itin atsakomingus dalykus turi kareivis atlikti. Taigi daugiausiai į vietas nurodomas komendantūroje nakvynėn ir neinama, ir geriau kareiviai lieką stotyje. O stotyje vėl labai nepatogu, nes ten nuolat šniunkstinėja asmenys abejotinos „pilietybės“ ir siulo kortom lošti, į „gerą“ vietą nusivesti ir t. t. Be to dar susigrūdimas, daugybė dūmų ir t. t. neleidžia ilsėtis ir reikia per naktį būdėti. Kai kurie ir kuliganų viliojimams pasiduoda ir kortuoja, arba dar baisesnių dalykų ieško. Žodžiu, tokioj vietoj, dvasiai pragaras (kiek aš mačiau, tai nė kiek neperdaug žodžiu „pragaras“ pasakyta) saugoti mūsų brolių, Tėvynės gynėjų dorai ir ramybei reikėtų kaip nors pasirūpinti vieta, kad kiekvienas karys atvykęs Kaunan tarnybos reikalais galėtų sau rasti tinkamą poilsiui vietą tarnybos dalykus atlikęs. Tokią vietą būtų geriausiai prie karių klubo padaryti. Jeigu negalima tiek vietos parūpinti, kad visiems būtų užtektinai, tai vistiek nors kiek vietos reikėtų parūpinti kariams atvykusiems svarbesniais reikalais,—tuomet nebūtų visokių menkesnių ir didesnių nesusipratimų, tarp karių ir viešbučių savininkų bei tarnautojų.

Žinoma, tokią vietą steigiant reikėtų ir kainas iki mažumai sumažinti ir taip dalyką sutvarkyti, kad karys užėjęs ten ištikro jaustų malonumą savo viešbuty būti. Žinoma, dabar sunku tai įvykdinti, bet vistiek reikia į tai atsizvelgti ir rimčiau pagalvoti ir pasirūpinti kam reikia, kad nebūtų ir toliau važinėjimas Kaunad

tarnybos reikalais proga tokiems dalykams kaip: apvogimai, doros prasizengimai ir t. p.

Yra Kaune kokie tai „pravažiuojantiems kareiviams namai“ bet jie savo tikslo nepasiekia (Red.) Tikru tas dalykas daug kam svarbus.

Vargu Poetas.

Kas kláusia, tas neklýsta

Kls.

Jeigu L. K. įsakyme Nr. 42 § 19 yra pasakyta nuo šių metų vasario 13 dienos padidinti cukraus davinį 4 zolotnikais, bet įsakymas dalyje gautas kovo mėnesio 1 d., ar galima reikalauti išduoti cukraus nuo dienos, paskelbtos įsakyme t. y. už praeitą laiką, ar nuo įsakymo gavimo dalyje.

Ats.

Galima reikalauti nuo įsakymo paskelbimo dienos.

Red.

Kls.

L. K. įsakyme Nr. 459 § 1 punktas 4 1920 m. buvo pasakyta, kad grandinis kareivis turi gauti algos 110 auksinų, bet kodel Valstybės Kontrolė nepripažįsta to įsakymo ir išmokėtus pinigus 10 auksinų įsakė atgal sugražinti.

Pusk. J. Pieterys.

Ats.

Todel, kad St. Seimas dar nebuvo patvirtinęs to įsakymo; bet šiomis dienomis jis bus patvirtintas ir grandiniai gaus kas jiems priklauso.

Red.

Kls.

Prašau paaiškinti, ar turi teisės dvarininkas pašalinti iš būsto ir nuo aprūpinimo karių šeimyną palikusią su nepilnu darbininku 18 metų, man pratarnavus pas tą dvarininką 8 metus per visą laiką Vokiečių okupacijos. Mane pašaukus kariuomenėn tuojau brolių pašalino nuo darbo ir verčia mokėti už būstą ir jokio aprūpinimo neduoda ir nori visai pašalinti iš dvaro.

Jonas Vilemas.

Ats.

Negali. Tegul brolis skundžiasi pas apskrities viršininką.

Red.

Kariuomenės kronika

Ukmergė. Čia stovi pėstininkų pulkas; labai mes kareiviai nerimastaujam, kurie dar šiek tiek te galim skaityti rašyti; turėdamas kiekvienas kareivis valandą laisvo laiko malonėtų sau pasiimti knygute pasiskaityti. Aš manau, kad daugiau būtų išvengiama visokių nesusipratimų, o dabar kagi benorėti ko gero; dar prieš išėisiant į Vilnių buvo kelius kartus rengiami vakarėliai ir gegužinės tam pulkui literatūrai kareiviams, o dabar ačiu visiems už anuos žodžius, lauksim naujų; metų jau dalį praleidom ir vis dar toli gražu; turbūt jau ir taip bus gerai, tik mažiau kalbėk, daugiau mintimi veik, nes švietimo iš niekur nematysi.

Eilinis Žvalgs.

Žinios.

Lietuvoje.

— Iš Karo Mokslų Kūrėjų Draugijos kronikos. K.M.K.D.-ja ketvirtadienį, kovo 24 d., Generalinio Štabo salėje kviečia narių susirinkimą, kuriame generolas Radas Zenkovičius skaitys apie: „Karas, kariška galybė ir karo mokslas“. Paskaitos tezai:

1. Karas yra prigimta žmonijos padėtis, o taika tik trumpas pasiruošti karan poilsis.

2. Kova dėl būvio parodo, ar tauta turi teisės gyventi savistoviu gyvenimu ir ar gali savistoviai plėtotis.

3. Karinė tautos galybė susidaro iš jos materialinės padėties bei gyventojų ypatybių: fizinių, proto ir doros.

4. Milicijos sistemos įvedimo galimybė priklauso nuo gyventojų kultūrinio laipsnio aukštumo ir jų pilietinės sąmonės.

5. Tikriausioji tautos jėga yra jos doros idealai.

6. Tautos žusta ir žus ne dėl fizinio ar proto išlavimo stokos ir ne dėl materialinių lėšų trūkumo, bet dėl doros principų, drausmės bei kitų doros privalumų puolimo.

7. Galingųjų valstybių karo sistema pagrįsta progresiniu karo mokslu.

8. Visais karo mokslais neigimo atvejais, žiaurūs istorijos pamokymai gražina jam laikinai nustota vieta.

Į paskaita gali atsilankyti visi kariai ir šiaip asmens rekomenduoti D-jos narių ir gavę atitinkamą prezidiumo leidimą.

Kapitonas Steponaitis.

Nauja lenkininkų provokacija. Mūsų amžnieji priešai, lenkai, nei valandžiukei nenustoja galvoje, kad tik kaip norint mums įgelti, mums pikta padaryti. Jei negali ginklu, tai bent šmeižtu, tai bent riaušių mūsų tarpe kėlimu. Jie labai gerai žino, kad jei mūsų krašte bus neramu, jei ims žmonės sauvliauti, tai užsieny mumis nepasitikės, sakys, kad mes dar nesame subrendę laisvais būti ir, žinoma, mus de jure nepripažins.

Štai šiomis dienomis vienu kartu keliose Lietuvos vietose pasigirdo kaž kokių arba visai nežinomų arba įtariamų žmonių siundymas ant žydų: girdi, jie vaikus gauda, jų kraują Velykoms ima. Ne kieno kito, kaip tik lenkų provokatorių tai darbai, kad žmones sukelti, riaušes iššaukti ir paskui, žinoma, pasidžiaugti, kai užsieny ims kalbėti, kad štai lietuviai riaušes kelia, kad jie tamsūs, kad juos reikėtų lenkams atiduoti, kurie juos apšviestų ir t. t. Taigi kiekvieno padoro žmogaus pareiga, tokį provokatorių užgirdęs, tuojau jį suimti ir valdžiai jį pristatyti: tegul ten pamėgins išrodyti, kur bent vienas vaikas Lietuvoje šiandien yra prapuolęs ir kieno nors nukankintas.

N. P.

Vyriausias Lietuvos Gynimo Komitetas davė iš savo kasos per Krašto Apsaugos Ministerį po 10 auks. kiekvieno kareivio valgiui pagerinti ir asignavo 200.000 auks. 13 ir 11 pėst. pulk. arkliams pirkti.

Lietuvos Rytuose mainosi lenkų okupacinės kariuomenės vadovybė: generolas Želigovskis su dalimi kariuomenės traukias Silezijos pakelti naują „maištą“, jeigu gyventojų balsavimas išėitų lenkų nenaudai. Vilniuje liksias su 15000 žm. Vyriausias vadas Septickis. Be to lenkai šunčią kariuomenę rytų pusėn iš Gardino pro Lydą Molodečno link.

Plėšimai sumažėję. Eina didelis „šmugelis“ maisto iš Lietuvos. Gardinas paskelbtas esąs prijungtas prie Lenkijos ir įvesta Lenkijos administracija. Gudų mokyklos uždarytos, spauda užslopinta; gudai lenkam

labai priešingi. Dabar jau nešaukiama, kad Vilnius turi priklausyti būtinai Lenkijai, daug kalbama apie Lenkijos ir Lietuvos susitarimą, bet dar nenustojama vilties Vilnių Lenkijai prijungti.

Tokią žinių praneša „Laisvei“ grįžusis iš Gardino bendradarbis.

Vilniuje vasario 25 d. buvo „Kauno žemės lenkų sąjungos“ posėdis, kuriame Želigovskis darė pranešimą apie politinį padėjimą, gindamas, žinoma, Lenkijos reikalus. Babianskis siūlė tartis su lietuviais dėl sudarymo didelės Lietuvos (didesnės, negu lietuviai nori, kuri apimtų nelietuvių gyvenamus plotus toll į rytus). Želigovskis ir kiti atstovai nusiskundė šiurkščiu Lietuvos valdžios elgimusi su lenkais „Kauno žemėje“.

Varšavos valdžia pasiūlusi Želigovskiui baigt „komedijas“ ir prisipažinti, kad jis klauso Vyriausios lenkų vadovybės. Želigovskis, pasitaręs su savo bičiuliais vilniškiais lenkais, atsakė sutiksiąs, bet pati visuomenė nenorinti, kad lenkų kariuomenė atsitrauktų.

Panevėžys. Musų švietimo darbas tarp kareivijos vis dar negali įstoti į savo vėžes. Tiesa, yra jau kai kas padaryta. Kareivių prietelių Draugijos rūpesniu 2. D. L. K. Algirdo pulko matomojoje kuopoje įvestos gamtos, Lietuvos istorijos iš geografijos pamokos, kurias dėsto gimnazijos mokytojas J. Elisonas ir 7 klases mokyns. Be to kalbama vieną kartą savaitėje apie tėvynės meilę ir Lietuvos literatūrą—tai daro Kareivių Prietelių Draugijos Pirmininkas Dr. J. Januškevičius,—švietimo gi Komisijos įkurta mokykla negali savo mokymo sistematingai eiti, nes kai kurios dalys neatvyksta paskirtu laiku į pamokas ir tokiu būdu trukdo mokytojavimo eigą. Galima tačiau manyti, kad lėšų stoka irgi kludys mokslo darbą, kadangi kareiviai neturi vadovėlių, o švietimo Komisija, negalinti jais aprūpinti; arti 400 analfabetų bus priversta atidėti mokymą, kol paaiškės, kas privalo duoti kareiviams rašomus dalykus ir knygas. Geriausiai eina kol kas mokslą gelžkelio kuopa, kuri mokoma savo valgykloje ir, būdama aprūpinta rašomais dalykais ir vadovėliais, jau žymią įžangą moksle padarė.

Sekmadienį kovo 6 dieną Raudonojo Kryžiaus ligoninėje Kareivių Prietelių Draugija surengė vakarėlį. Buvo vaidinta vieno veiksmo komedija „Gegužės“, padariusi sergančiams kareiviams ir šauliams didelio įspūdžio. Prieš vaidinimą p. Paulausko vedamas korus padainavo Lietuvos imną, o po vaidinimų ir kelių gražiai išpildytų deklamacijų, dar kelias dainas. Buvo kviestas ir karių orkestras, bet, deja, jam išvažiavus atostogų, ligonys turėjo pasitenkinti ta maža muzikos programa. Reikia pripažinti, kad ir gimnazijos mokinių atliktas vaidinimas ir visos koro dainos sukėlė mūsų karžygiuose nepaprastą ūpą, kaip jie tai išreiškė gausiais rankų plojimais.

Rytą tos pačios dienos toje ligoninėje atlaikė 5 p. p. kapelionas kun. Javarauskas šv. mišias, į kurias buvo gailėstingų seserų kviečiami iš kambarių kareiviai su pastaba, jeigu jie nori.

Dr. J.

Užsieny.

Rusijoje. Pajūrio tvirtovėje Kronštadte buvo kilęs maištas prieš bolševikų valdžią. Maišto vadai buvo socialistai revoliucionieriai ir socialdemokratų. Jų pusę palaikė Baltijos laivyno jūrininkai. Sukilėliai palaikė ryšius su Suomija (Finliandija) ir vakarų Europa (francūzais), bet ginkluotos pagalbos negavo, ir, rodosi, maisto taip pat neperdaug gaudavo.

Tikrų žinių apie eigą sukilimo Kronštadte ir kitose vietose Rusijos nėra, nes bolševikų pranešimai aiškiai nuslepia teisybę, o priešbolševikinės agentūros

ir spauda taip pat aiškiai išpučia atsitikimus, iš adatos vežimą priskaldo, kaip sakoma.

Iš pranešimų patikėtina, kad tarp Kronštadto ir Petrapilio ilgą laiką ėjusi artilerijos kova, pats Kronštadtas pereidinėjęs iš rankų ir rankas. Kovo 20 d. „Litrosta“ praneša, kad Sovietų Rusijos atstovybė Lietuvoje gavusi oficialų pranešimą, jog Kronštadtas yra bolševikų paimtas kovo m. 18 d.

Sukilėlių revoliuc. Komitetas ir generolas Kozlovskis pabėgė į Suomiją. Bolševikų agentura dėl Kronštadto paėmimo pastebi, jog tai buvęs pirmas atsitikimas karo istorijoje, kad pestininkų pajėgomis paimta jurų tvirtovė, turinti stiprią sunkiąją artileriją.

Sutartys. Sovietų Rusija pasirašė tris svarbias sutartis: 1) Ekonominę sutartį su Anglija, 2) Protokolą—sutartį dėl valstybinių ir ekonominių santykių su Vokietija ir 3) Taikos sutartį su Lenkija.

Sitos sutartys turės didelės reikšmės tolimesnėje politikos eigoje ir santykiuos kitų valstybių su Rusija.

Silezijoje (buv. Vokiečių provincijoje, dalinai lenkų gyvenamoje), kovo 20 d. įvyko plebiscitas (žmonių balsavimas) kam turi priklausyti Silezija, Vokiečiam ar Lenkam. Už Vokietiją balsavo 713.700 žm. už Lenkiją 360.000. Tuo būdu Silezija turėtų atitekt Vokietijai.

Varšuvoje įvyksias balandžio 10 d. 2-jo korpuso Želigovskio divizijos, Sibiro divizijos ir kitų rytų formacijų karių suvažiavimas.

(Tartis ten, rodos, daug nėra ko. Iš užgrobtų žemių vistiek reiks kraustyti anksčiau ar vėliau, gražiuoju ar piktuoju).

Amerikoje sušaukus visų Lietuvos Laisvės paskolos pardavinėjimo atstovų suvažiavimą paaikšėjo, kad paskolos rinkimas eina sėkmingai. Lietuvos atstovas pataria mūsų valdžiai išleisti dar 25 dol. vertės bonų ir pakelti paskolą ligi pusantro milijono dolerių.

Užsienio spauda.

Lenkų - rusų santykiai.

„Deutsche Allg. Ztg.“ 16-3 rašo: Nors lenkai ir tikina, kad Rygos derybos eina toliau ramiai, tačiau aišku, jog Tarybų Valdžia, statydama lenkam, nepriimtinius reikalavimus, nori derybas užtęsti, kol įvyks balsavimas Aukštojoje Silezijoje. Spėjama, kad tasai balsavimas išeis vokiečių naudai ir lenkai su tuo nesutiks; Rusų valdžia tuo ir norinti pasinaudoti. Bolševikai numano, kad Lenkija, drovėdamasi Amerikos ir Anglijos, nedrįs užimti Silezijos reguliarine kariuomene. Dėlto visu pasieniu stovi nereguliarinė lenkų kariuomenė dargi be amunicijos; reguliarinė gi dėl žmonių akių bus atitrukta krašto gilumon, bet atitrukdama paliks visą amuniciją nereguliariniai kariuomenei, kuri ir užims Sileziją. Tuomet Tarybų Vyriausybė išreikš protestą prieš toki lenkų įsiveržimą ir, arba tuoju stot kovot sulenkais, arba grasins Lenkijai.

Santarvė ir Amerika.

„Le Matin“ 6-3 deda naujo Amerikos prezidento Hardingo kalbą, kurioje jis pareiškia, jog Amerika nesikiš į Europos reikalus ir neįeis į jokią karo sąjungą; jis darysias visa, kad tik būtų galima išvengti naujų karų.

„LaFrance Militaire“ 12 kovo rašo: Iš Vašingtono telegrafuoja, kad Amerikos Vyriausybė nutarusi laikyti Amerikiečių kariuomenę Pareinėje tik ligi tol, kol paaiškės vokiečių atsilyginimo klausimas. Prezidentas Hardingas nusprendė panaikinti šį nutarimą ir uždraudė Amerikos kariuomenei dalyvauti tolimesniame Vokietijos kraštų okupavime.

Lenkai del Vilniaus.

„Le Matin“ kovo 11 d. pranešimu Lenkų Seimo užsienio reikalų komisija ir Valdžia svarstė Vilniaus klausimą. Užsienio Reikalų Ministeris Sapięga sutraukdamas visa, kas buvo kalbėta, pabrėžė, kad arbitražui visi yra priešingi, bet sutinka vesti tiesiogines derybas su Lietuvos valdžia nors, girdi, Vilniaus gyventojai reikalauja prijungimo prie Lenkijos.

Atmainė taikos sutartį su turkais.

Santarininkai pranešė turkams savo nutarimą pakeisti Sevres taikos sutarties sąlygas šiuo būdu:

1. Smirna palieka autonominis miestas ir laisvas uostas.
2. Iš Konstantinopolio pasitrauks santarvės kariuomenė.
3. Konstantinopolis neįeis į jūrų kontrolės zoną. Jūrų kontrolei bus įtaisyta laivyno bazė Dardanelių sąsiauros Europos krante. Šį nutarimą turkams įteikė Kerzonas.

Tolstojaus sūnus apie bolševikų karo pajėgas.

Prancūzų laikraštis „Journal“ 22-3 garsaus rusų rašytojo Levo Tolstojaus sūnus rašo apie bolševikus. Visų pirma jis ginčija bolševikų tvirtinimą, kad Levas Tolstojus, jeigu būtų gyvas, tai eitų už bolševikus. Paskui gi paduoda ištraukų iš bolševikų laikraščio Pravda: „Raudonoji armija turi du tikslus — atsiginti nuo pavojaus iš šalies, kad būtų galima ekonominiškai sustiprėti viduje ir antra — karo pajėga sugriauti senąjį imperialistinį pasaulį ir padėti visame pasaulyje proletarų revoliucijai“.

Toliau paduodama skaitmenų apie bolševikų karo jėgas. Fronto ruožte nuo Petrapilio ligi Maskvos esą 45—50 divizijų. Maskvoje formuojama 15 divizijų. Tat iš viso vakarų fronte esą 700.000 žm. Kaukaze, Persijos pasienyje esą 70.000.

Šiuo metu bolševikai vyrauja Turkestane Bucharoje ir net Pamyre. Kabule esanti nepaprastoji bolševikų misija, kuri atvirai agituoja prieš Angliją.

Įdomiausias tačiau vakarų frontas, čia didžioji kariuomenės dalis — Lenkų pasienyje, būtent, daugiau 400.000 žm. Daug taip pat kariuomenės esą Rumunijos, Igaunių (Estų) ir Latvių pasieniuose.

Beto šaukiama dar trejų jaunesniųjų metų naujokai. Esą tat aišku, kad pavasarį bolševikai rengia puolimą, kurį jie turi daryti dėl tos priežasties, kad bolševizmas negalys išsilaikyti be karo. Bolševikai numano, kad dabar jų kariuomenė palaikoma tik geležine drausme, paleidus gi ją namo visiškai iširs.

Todel Tolstojaus sūnus mano, kad pavasarį bolševikai gali užimti Lenkiją, paskui Rumuniją ir padaryti sąjungą su Vokiečiais ir Pietų Slavais. Tada gali būti ir pervėlu veikti Anglijai ir Francijai. Naujas karas vėl grėsia pasauliui.

Rumunija ir Lenkija. Sapięgos atvykimas į Rumuniją yra tikrai karo politinio pobūdžio.

Galima tikėtis, kad atvykimo vaisius bus sutartis rumunų su lenkais, prieš bolševikus.

(L e T e m p s.)

Prancūzų laikraštis T e m p s, praneša: kad Trockis atsistatydinęs, kartu su juo atsistatydinęs Bucharinas ir Dzeržinskis.

Leninas, Čičerinas ir Zinovjovas nutarę pakeisti karo politiką. Leninas pareiškęs, kad visų pirma, Rusijai reikalinga balgti su Anglais komercijos sutartis.

„Le Temps“ k o v o 6 d.

Deutsche Allgemeine Zeitung vasario 25 d. straipsnyje: Prieš rinkimo gudrybės Vilniuje, nurodinėja kaip lenkai veda propogandą bažnyčiose, susirinkimuose ir visur. Tuo tikslu sudaryti tam tikri komitetai.

Lietuvos valdžia ir kunigai protestuoja prieš tokį elgimąsi.

„Deutsche Allgemeine Zeitung“ vasario 23 d. straipsnyje „Rytų siena pavojuje“ rašo: Vokiečių valdžia, Antantai, kad ji numato gresiantį pavojų iš lenkų pusės, nes lenkai, vieton mažinti savo kariuomenę—didina ją. Didesnė lenkų kariuomenės dalis sutraukta į vokiečių sieną 1 eilės kariuomenė;

Vakarų Prusijoje 1 divizija ir 1 brigada.

Poznaniuje: keturios divizijos.

Viršutinės Silezijos pasienyje: trys divizijos ketvirtoji gi dar kuriasi.

Be to, trys pasienio brigados, kurioms sustiprinti taipgi sudaryta jau Rytų Prūsų pasienyje, viena divizija.

Tarp Varšuvos ir Lodzės trys divizijos.

Iš viso sudaro 12—13 divizijų ir keletas brigadų, tai bus 186.000 žmonių.

Antroj kariuomenės eilė bus 40.000 žm.

Taip, kad visos lenkų pajėgos siekia daugiau kaip 200.000 žm.

Ir nors lenkai aiškina, kad sutraukiama kariuomenė į vokiečių pasienį jai demobilizuoti, bet jų darbais rodo ką kita.

Pavyzd. kariuomenės eilėse tebėra 5 metų šaukimo kareiviai, nežiūrint į tai, kad paprastai tarnybai visai pakanka 2-jų metų. Pašauktų 6 metų kareivių visai užtenka laikyti armijai kovos tvarkoje.

Ligi šiol paleisti tik vyresniųjų metų ir moksleiviai.

Netinkami kariuomenėj arkliai pamainyti tinkamais.

2 eilės kariuomenė ir atsarginiai dar nepaleidžiami.

Negalima nepastebėti ir to, kad 7-oji atsargos brigada, virsta atsargos divizija.

Danijoje, superkama tinkama armijai medžiaga ir vežama per Dancigą, kaip štai: lakiojami aparatai, amunicija.

Ir viskas tai Lenkijai.

P a d ė k a.

I.

9-tas pėst. Liet. Kun. Vytenio pulkas antru atveju gavo paramą švietimo srityj iš Kareivių Prietelių D-jos.

Dabar dar gauta:

1) Lietuvos istorijos — 90 ekz., 2) Liet. kalbos gramatikos — 170 ekz., 3) „Mūsų dirva“ (skaitymo knyga)—90 ekz., 4) Aritmetikos uždavinyno—90 ekz., 5) Elementorių—150 ir rašalo, plunksnų ir plunksna-kočių.

Už širdingą paramą pulko karių vardu Kareivių Prietelių D-jai taria širdingą ačiu.

Pulko Švietimo Komisija.

II.

9-tas pėst. L. K. Vytenio pulkas iš Kareivių Prietelių D-jos gavo: 1) Vieną didelį knygyną. 2) Tris kuopų knygynėlius. 3) Sąsiuvinių—5000. 4) „Sakalėlio“ Elementorių—200. 5) Paišelių—2592. 6) Sugeriamo poperiaus—4000 lapelių ir 7) Pinigais 2000 auksinų (už juos nupirkta pulko laikraštėliui leisti medžiagos). Taipgi gauta išdalinti pulko knygelių ir laikraščių.

Už visus paminėtus daiktus taria ačiu Kareivių Prietelių D-jai

6-to p. L. K. Vytenio pulko

Švietimo Komisija.

Redakcijos atsakymai.

Eičiuniškiui. Jūsų rašinio nespausdinsim, nes tos mintys plačiau išvystytos „Kareivio dienyne“ (žiūr. K. 11 N.)

Radasto Žiedui, Kulkosvaidininkui, Barščių Broniui, Vamzdžiui, Vaičiui. Vyrūčiai! Jūs beskaitydami „Kari“ kiekviename numery Redakcijos atsakymuose randat „eilėraščio nespausdinsim,“ „nėra ritmo, minties“, „reikia mokėti eiliadėčio taisyklių“, „pašimokykit kalbos“, „skaitykit poetų raštus“ ir t. t. ir t. t. Tai reiškia, kad eilėraštis nelengvas dalykas, kad jam nepakanka paprasto noro ir ūpo — eilėraščiui rašyti reikia mokslo ir sielos (proto) dovanos. Taigi būkit atsargūs eilėraščius rašydami. Jei turit noro rašyti, skaitykit patys rašytojų raštus, mokykitės kalbos, lavinkitės.

Jonui Povilaičiui. Negali.

K. V. Nevykusioj formoj parašyta. Netinka.

Liudui Norvaišai. Privalo tarnauti.

Zagreckui. Raštus ir žinias apie dezertyrius reikia siųsti Mobilizacijos skyriui Kaune, o apskrityse galima apskričių viršininkams. Gaudyti dezertyrius, šnipus ir priešvalstybinius agitatorius privalo; jeigu ji to nedaro, reikia skųsti apskričių viršininkams. Tamsta gi būsi dabar

naudingesnis savo vietoje, pabaigęs tarnybą galėsi tarnauti milicijoje.

Alf. P. Tamsta nebe savanoris.

A. Bruzgiui. Tamsta ne savanoris, nes dabar gyvenimi ne okupuotoje Lietuvoje.

Grybui. Žemės gauti Tamstai galima. Kreiptis pas apskrities žemės ūkio įgaliotinį.

B. Petraičiui. Tuo klausimu tegul tėvai kreipiasi į vietinę savivaldybę.

J. Raubai. Pinigai pas lenkus, aišku, kad žuvo ir nebegausi. Ne tamstos vieno.

T. Masiuliui. Negalima; nors prašyk, Tamsta, valščiaus savivaldybės, gal ir pasigailės.

A. Sereika. Gali gauti; žemės gauna netik savanoriai, bet ir visi kiti kariai.

J. Conradui. Negali, nes jis dar per jaunas.

Dom. Šulskiui. Gali. Tėvai tegul kreipiasi pas apskrities viršininką.

J. Ratkui. Kreipkitės į vietinę savivaldybę.

Kemerukui. Mintis neaiški, forma šilpna, netinka.

Leitenantui Močiukai. Petro Klibo dainos labai menkos. 1 dainą apie bolševikus visgi spausdiname. 2 daina—silpna, 3 daina—nereikalingas verkšlenimas, 4 dainos graži mintis, bet eilėraštis blogas.

Kareivių Krautuvių Vedėjams žinotina!

Generalio Štabo Literatūros Skyriuje yra parengta daug gražiai spausdintų laiškų kareiviams gan pigia kaina. Krautuvių Vedėjų prašoma pasirūpinti jų išgyti.

Svietimo Dalis.

Visur reikalaukit arba
patys išsirašykit
PAVEIKSLUOTĄ LAIKRAŠTĮ

ATSPINDŽIAI

Juose paveikslais nušviečiama:

- 1) armijos gyvenimas ir veikimas,
- 2) svarbesni Valstybės gyvenimo atsitikimai,
- 3) Lietuvos ir kitų kraštų gamta.

Be to, ten rasit ir geresnių dailės raštų.

KAINA: metams (12 Nr.) 35 auks., vienam numeriui 4 auks.

ADRESAS: Kaunas, Generalis Štabas, „ATSPINDŽIŲ“ Administracijai.

Dar galima užsakyti
1921 metams

„KARI“

Jis nušviečia mūsų armijos gyvenimą ir darbuotę.

Jis duoda daug naudingų patarimų kariuomenės reikaluose.

Jis suteikia žinių apie kitų valstybių armijas.

Jis parodo mūsų priešų karines pajėgas ir ieško kelių joms nugalėti.

Jis neša kareiviams mokslą, duoda jiems dailės raštų.

Todel kiekvienas pilietis, kovojąs dėl Lietuvos nepriklausomybės, privalo skaityti „KARI“.

Kultūros ir Švietimo Komisijų prašome kuo greičiausiai pranešti, kiek bus reikalinga futbolų, faustbolų ir kitų sporto įrankių ateinančiam vasaros sezonui.

Svietimo Dalis.

Pulkų ir atskirų kariuomenės dalių KULTŪROS ir ŠVIETIMO KOMISIJOMS, kurios iki šiol dar nėra prisiuntę Generalio Štabo Literatūros Skyriaus Švietimo Daliai žinių apie Kult. ir Šviet. Komisijos sąstatą ir jos darbą, prašoma tai padaryti tuojau, nes kitaip Literatūros Skyrius netvirtins Jūsų reikalavimo asignuoti pinigų švietimo reikalams.

Svietimo Dalis.

Leidžia G. Št. Literatūros skyrius.

Redaguoja Periodinių raštų Redakcija.

Lietuvos Valstybės spaustuvė. Kaunas, Totorių gatvė Nr. 14.